

BLIVER VERDEN BEDRE?

LAD FAKTA PRÆGE DIT SYN PÅ VERDEN

Denne bog er udarbejdet af FN's Udviklingsprogram (UNDP).
UNDP arbejder i 170 lande og territorier for at afskaffe fattigdom, reducere ulighed, beskytte vores planet, fremme fredelige samfund og hjælpe lande med at nå verdensmålene. Besøg undp.org for yderligere information.

Den første udgave af Bliver Verden Bedre? blev udgivet i 2005. Dette er den ottende opdaterede og reviderede udgave, skrevet af Maja Åström sammen med UNDP's nordiske kontor. Den tidligere udgave blev skrevet i samarbejde med Staffan Landin og Mikael Botnen Diamant.

FN's Udviklingsprogram (UNDP)

BLIVER VERDEN BEDRE?

Copyright: FN's UDVIKLINGSPROGRAM (UNDP)

Tekst: Maja Åström, Staffan Landin, Mikael Botnen Diamant og UNDPs nordiske kontor.

Grafisk profil: 14 Islands AB

Design for denne udgave: Kristina Lemos, Brizzo

Billeder: UNDP, UN Photo, UN Women

Trykt af: Phoenix Design Aid A/S

FSC-certificeret papir uden klor og med plantebaseret blæk.
Papiret kan genbruges.

INDHOLD

BLIVER VERDEN BEDRE?	4
#1 UDVIKLING	6
Er dit verdensbillede korrekt?	7
Hvad er udvikling?	10
200 år der forandrede verden	13
#2 VERDENS TILSTAND	20
FN's verdensmål for bæredygtig udvikling	21
#Ingen fattigdom	26
#Ingen sult	30
#Sundhed	32
#Uddannelse	38
#Fred	44
#Ligestilling mellem kønnene	46
#Teknologi	50
#Klimahandling & #Nature4Life	54
#3 FREMTIDEN KRÆVER HANDLING	62
En kamp er ofte vundet i anden halvleg	63
Mere om global udvikling	72
Kilder	75

BLIVER VERDEN BEDRE?

BLIVER VERDEN BEDRE? Det er et spørgsmål med mange svar. Mange af os lever længere, sundere og rigere liv end tidligere generationer. Men den måde vi lever på, sætter vores planet under pres, mens krig, konflikter og pandemier truer allerede opnået udviklingsfremskridt og gør vores verden mere usikker.

I september 2015 vedtog FN's 193 medlemslande 2030 Dagsordenen – en dagsorden med 17 mål for bæredygtig udvikling, som skal nås inden 2030 i alle lande. Det er til dags dato den mest ambitiøse udviklingsdagsorden verden nogensinde er blevet enige om. Forud for vedtagelsen af 2030 Dagsordenen lå flere års forhandlinger og diskussioner, hvor mennesker fra hele verden og med forskellige baggrunde fik mulighed for at give deres stemme til kende. Målene vedrører os alle. De fungerer som en fælles vejviser for bæredygtig udvikling for både mennesker og vores planet. Med 2030 Dagsordenen har verdens lande forpligtet sig til at udrydde fattigdom, reducere ulighed, beskytte naturen og vores økosystemer, tackle klimakrisen, samt fremme frihed og retfærdighed for alle.

Verdensmålene erkender, at verden er tæt forbundet og de udfordringer, vi står overfor, hvad enten de er sociale, økonomiske eller miljørelaterede, kun

kan løses i sammenhæng, hvis vi skal opnå resultater, der også holder på den lange bane. Det betyder, at vi for eksempel ikke kan nøjes med at fokusere på økonomisk vækst alene, men også er nødt til at vurdere om den økonomiske vækst bidrager til bedre levevilkår og trivsel på en måde, der ikke skader vores miljø og klima. Verdensmålene erkender også, at fred og retfærdighed er en grundlæggende præmis for menneskelig udvikling i ethvert samfund, samt at vi ikke bør stille os tilfredse før vi har forbedret levevilkårene for alle mennesker – også for dem som er allerdårligst stillede.

Vi kom godt fra start i 2015 på mange områder, men mere end halvvejs mod implementeringen står det klart, at vi trods fremskridt, er bagud i forhold til at nå verdensmålene inden 2030. De sociale og økonomiske konsekvenser af Covid-19 pandemien og Ruslands invasion af Ukraine og andre voldelige konflikter, samt de stadigt mere tydelige klimaforandringer, har bremset fremskridt siden 2021 og medført et fald i menneskelig udvikling for første gang i 30 år. Samtidig ser vi en demokratisk tilbagegang og mange lande er i store økonomiske problemer.

Det er svære tider for mange mennesker i verden. Udfordringerne synes mange og store, men de er ikke uløselige. Det er vigtigt at huske, at forud for den

nuværende opbremsning har vi haft årtier med historiske udviklingsfremskridt. Vi lever længere, er bedre uddannede og rigere end tidligere. Aldrig før i historien har verden opnået så betydelige og hurtige fremskridt indenfor sundhed, uddannelse og fattigdomsbekæmpelse, som de sidste 50 år.

Det viser, at forandring er mulig. Men faktabaseret viden om verdens

udviklingstilstand og de udfordringer, vi står overfor, er det første skridt til at kunne gøre noget ved dem. FN's verdensmål for bæredygtige udvikling viser os vejen mod en bæredygtig og retfærdig verden for alle. Det er op til os alle at sørge for, at målene omsættes til virkelighed.

#1

UDVIKLING

ER DIT VERDENSBILLEDE KORREKT?

Stemmer dit verdensbillede overens med virkeligheden? Hvad ved du om verdens udviklingstilstand; går det bedre eller dårligere i verden?

På trods af pandemier, krig og klimakrisen, har vi gjort store fremskridt de sidste 200 år. Den gennemsnitlige forventede levealder er steget, børnedødeligheden er faldet, og vi har set et stort fald i ekstrem fattigdom overalt i verden.

Vores viden om verdens tilstand varierer naturligvis fra person til person.

Uanset om du aktivt leder efter oplysninger om udvikling i andre lande, eller om du gerne vil forstå, hvad der sker omkring dig i dit nærområde, bliver du konstant konfronteret med nyheder og historier om verden fra mange forskellige kilder. Du får dem direkte ind på din telefon, som nyhedsopdateringer, i dit feed på sociale medier, fra aviser, bøger og TV, fra personer du taler med og fra fundraising kampagner fra forskellige hjælpeorganisationer. Få kilder giver os et balanceret og omfattende billede af verden.

Ofte er nyheder fokuserede på konflikter og naturkatastrofer. De holder dig sjældent opdateret om langvarig fred eller hvor mange børn, der går i skole. Sociale medier er designet til at vise indhold, der fanger din interesse, og hjælpeorganisationer fremhæver de problemer, de forsøger at løse.

Det kan i dag også være svært at forstå og skelne mellem fakta, meninger, propaganda og andre former for ensidig, misvisende, vildledende eller falsk information. Mis- og disinformation er ikke et nyt fænomen, men med nutidens teknologi, spredt det sig hurtigere end tidligere. Det er vigtigt at sortere i den information, du modtager, tjekke kilden, sætte informationen i kontekst og danne din egen mening om verdens tilstand. Det er utrolig svært, men med den hastighed nyheder og information spredt sig, er det vigtigere end nogensinde at tjekke kilderne.

VERDEN ER BEDRE END DU TROR

Hvad er verdens aktuelle tilstand? Hvad siger statistikkerne?

Vi befinder os i en ny epoke i menneskets historie. I de seneste år er rekordhøje temperaturer blevet registreret over hele verden både på land og i havene. Mange lande er påvirkede af skovbrande og tørke, andre af voldsomme regnskyl og oversvømmelser.¹ Samtidig kæmper flere lande stadig med dønningerne fra Covid-19 pandemien. Antallet af konflikter i verden er på sit højeste siden Anden Verdenskrig og ulighed både indenfor- og mellem lande vokser.² Samlet set presser disse forhold lande økonomisk og flere lande befinder sig i dag i økonomisk krise med høj gæld. Det gør det vanskeligt for dem at investere i udvikling og verdensmålene.

På trods af de seneste års udfordringer og opbremsning i udviklingen har flere områder oplevet markante fremskridt over de seneste årtier. Men kendskabet til disse forbedringer varierer betydeligt. I det 21. århundrede har mange forskere og adskillige organisationer undersøgt menneskers viden omkring global udvikling.

Gapminder Foundation er en af dem. I 2019 gennemførte de en undersøgelse blandt 15.000 respondenter fra 31 lande.³ Resultaterne viser, at mange mennesker er uvidende om de betydelige fremskridt, der er sket inden for de seneste årtier. For eksempel vidste kun 11 procent, at ekstrem fattigdom i verden er faldet med næsten 50 procent mellem 1999 og 2019. Rent faktisk troede 61 procent fejlagtigt, at ekstrem fattigdom var fordoblet i denne periode. Syv ud af 10 mennesker troede at mindre end halvdelen af verdens etårige børn ikke er vaccinerede, mens hele 89% i virkeligheden vaccineres mod mindst én sygdom i deres første leveår.

HVORFOR ER VORES VIDEN OM VERDENS TILSTAND VIGTIG?

Der er flere grunde til, hvorfor det er vigtigt at have kendskab til de udviklingsfremskridt, der er opnået.

1. **Vi kan lære af vores fremskridt.** For at kunne udnytte erfaringer fra lande, der har opnået store fremskridt, skal vi først være bevidste om, hvilke fremskridt der er tale om. Hvis vi ikke har en korrekt opfattelse af virkeligheden, er der en stor risiko for, at vi drager de forkerte konklusioner. Fremskridt findes overalt, og vi bør lære af de mest succesfulde. Hvert land behøver ikke at genopfinde den dybe tallerken.
2. **Konstant modgang kan være lammende.** Hvis vi ikke anerkender, at forandringer og forbedringer sker, risikerer vi at sidde fast i håbløshed – hvorfor forsøge at ændre noget, hvis det alligevel ikke gør en forskel? Når vi anerkender vores fremskridt, giver det os mere lyst og mod på at skabe forandring.
3. **Frygt og unødigt bekymring skaber fordomme og had.** Fordomme trives i uvidenhed. Når verdenssituationen beskrives som kritisk, bliver løsningerne mere desperate. Jagten på syndebukke kan hurtigt aflede vores søgen efter holdbare løsninger på nærværende problemer.
4. **Allervigtigste grund er at træffe beslutninger om fremtiden baseret på et faktuel korrekt verdensbillede.** Data og statistikker om verdens tilstand hjælper os med at se mønstre, tage ansvarlige beslutninger og målrette investeringer til at løse de problemer, vi står over for.

HVAD ER UDVIKLING?

Hvordan måler vi udvikling? Hvad udvikles? Er det penge i statskassen, bruttonational produkt (BNP) pr. indbygger, høj levealder eller noget helt andet, der afspejler udvikling? Og hvordan ved vi, hvilke lande, der klarer sig godt, og hvilke, der klare sig mindre godt?

FOR AT KUNNE BESVARE spørgsmålet “bliver verden bedre?”, skal vi første definere, hvad der skal forbedres, og hvordan vi måler fremskridt.

Det vanskelige ved dette er, at der ikke findes en universel definition af udvikling. Nogle ser økonomisk vækst som det bedste mål for udvikling, mens andre vil mene, at penge i bedste fald kun er et redskab til at sikre andre vigtige ting i livet.

Der er universelle behov, som alle mennesker har brug for uanset, hvor vi bor eller hvor mange penge, vi har. Alle har behov for næringsrig mad, rent vand og et sikkert sted at bo. I tilfælde af sygdom, har vi behov for adgang til sundhedspleje og medicin. Vi ved, at uddannelse giver både børn og voksne bedre chancer i livet, og uden et indkomstgivende arbejde er det svært for os at imødekomme vores basale behov. Men hvordan måler vi denne form for udvikling?

BRUTTONATIONALPRODUKT (BNP)

Bruttonationalprodukt (BNP) er et metrisk mål, der ofte bruges til at vurdere et lands velstand. BNP beskriver størrelsen af et lands økonomi ved at måle værdien af de varer og serviceydelser, der bliver produceret i et land til forbrug, eksport og investeringer. Der er ingen tvivl om, at økonomi er vigtig og udgør en afgørende del af begrebet udvikling. Men et lands økonomi kan ikke være det eneste mål for udvikling. Dels fordi penge i sig selv ikke skaber velfærd, godt helbred og trivsel. Dels fordi størrelsen på økonomien ikke garanterer, at alle får lige meget gavn af rigdommen. Det er måden, hvorpå pengene bruges og fordeles blandt befolkningen som helhed, der vil afspejle sig i forbedrede levevilkår. I mange lande er der en sammenhæng mellem BNP pr. indbygger, levestandard og sundhedstilstand for et lands indbyggere. Det er dog ikke tilfældet i alle lande, og

derfor er denne måde at måle udvikling på blevet kritiseret. Desuden tager BNP ikke højde for den negative påvirkning, som produktion kan have på vores miljø og klima.

INDEKS FOR MENNESKELIG UDVIKLING (HDI)

Hvis det at måle et lands økonomi ikke er tilstrækkeligt, hvad skal vi så måle udvikling ud fra? For at forstå udviklingen i verden og besvare spørgsmålet om, hvordan forskellige lande udvikler sig, bør vi se på en bred vifte af indikatorer, der viser flere dimensioner af udvikling. For at kunne sammenligne udvikling i forskellige lande, er vi først nødt til at fastlægge, hvad vi anser for vigtigt i livet, og hvad vi ønsker at opnå. Der har været mange ambitiøse forsøg på at finde et universelt mål eller definition, der kan erstatte begrebet BNP som mål for udvikling. Et af de mest benyttede mål er FN's Udviklingsprogram (UNDP's) indeks for menneskelig udvikling (Human Development Index – HDI). Indekset rangerer lande i forhold til en sammenhængende beregning af tre dimensioner: økonomi (BNI), sundhed (forventet levealder) og uddannelse (antal skoleår). HDI er derfor et mere omfattende mål for udvikling end blot økonomiske fremskridt.

ET KLIMAJUSTERET HDI

Siden 1990 har HDI været suppleret med en indeksmåling for bl.a. ligestilling mellem kønnene, økonomisk ulighed, og en måling, der fokuserer på flerdimensionel fattigdom – alt sammen for at kunne give et endnu mere nuanceret billede af landes udviklingstilstand. Den aktuelle klimakrise har krævet yderligere genovervejning af vores måling af udvikling. Hverken BNP alene eller HDI inkluderer vores klimaaftryk, herunder mængden af CO₂-udledning. Derfor blev der tilføjet endnu et indeks i 2020, der justerer HDI for menneskets klimaaftryk på planeten. Det kaldes Planetary Pressures Adjusted Human Development Index – PHDI. Mens HDI måler et lands udvikling inden for nøgleområder som sundhed, uddannelse og levestandard, tager PHDI også hensyn til, hvordan et lands produktion påvirker klimaet.

Rige lande som Danmark, Sverige, Norge og Finland, der ligger blandt lande med højst menneskelig udvikling (HDI), har lavere PHDI. Dette skyldes, at disse lande har højt forbrug og dermed høje udledninger pr. person, hvilket påvirker vores fælles hjem – planeten Jorden – negativt. Der er i øjeblikket en påviselig sammenhæng mellem lande med høje niveauer af menneskelig udvikling og et uforholdsmæssigt stort (pr. indbygger) klimaaftryk på planeten.

200 ÅR DER FORANDREDE VERDEN

Hvordan så din oldemors liv ud? Hvor lang tid gik hun i skole? Hvordan påvirkede det hendes evner og muligheder for at tage beslutninger omkring sit eget liv? I de sidste 200 år har mennesket gjort historisk store fremskridt. Og de sidste årtier har fremskridtene for alvor taget fart.

DE SENESTE 200 ÅR HAR VERDEN gjort store fremskridt. Det kan være let at glemme, men fattigdom, sult og sygdomme var i lang tid en del af hverdagen for langt de fleste mennesker på jorden.

I begyndelsen af det 19. århundrede udgjorde verdens befolkning lige under en milliard mennesker, hvoraf 85–95% levede i, hvad vi i dag definerer som ekstrem fattigdom.⁴ Den forventede gennemsnitlige levealder var lav, mellem 25 og 40 år. I næsten alle lande fødte kvinder i gennemsnit mellem fem og syv børn, hvor et ud af tre og ofte et ud af to børn, døde før de nåede at fylde fem år.⁵

Den høje børnedødelighed begrænsede den globale befolkningstilvækst i mange år. Med en befolkning på en milliard i begyndelsen af det 19. århundrede, var det først i 1930'erne, at man nåede to milliarder. Derefter tog det fart. Mellem 1991 og 2011 gik vi fra seks til syv milliarder på blot tolv år. I august 2025 var befolkningsantallet på vores

FOTO: UN/YUTAKA NAGATA

I slutningen af 1950'erne begyndte FN at hjælpe med udviklingsprojekter over hele verden, for eksempel ved hjælp af undersøgelser af jord- og vandressourcer i lavindkomstlande.

Computerundervisning som en del af et ungeprojekt med fokus på antiradikalisering og styrkelse af lokalsamfundet i Mauretanien.

planet anslået til lidt over otte milliarder. Det forventes at verdens befolkning vil fortsætte med at vokse frem til 2100, hvor vi vil nå elleve milliarder mennesker.

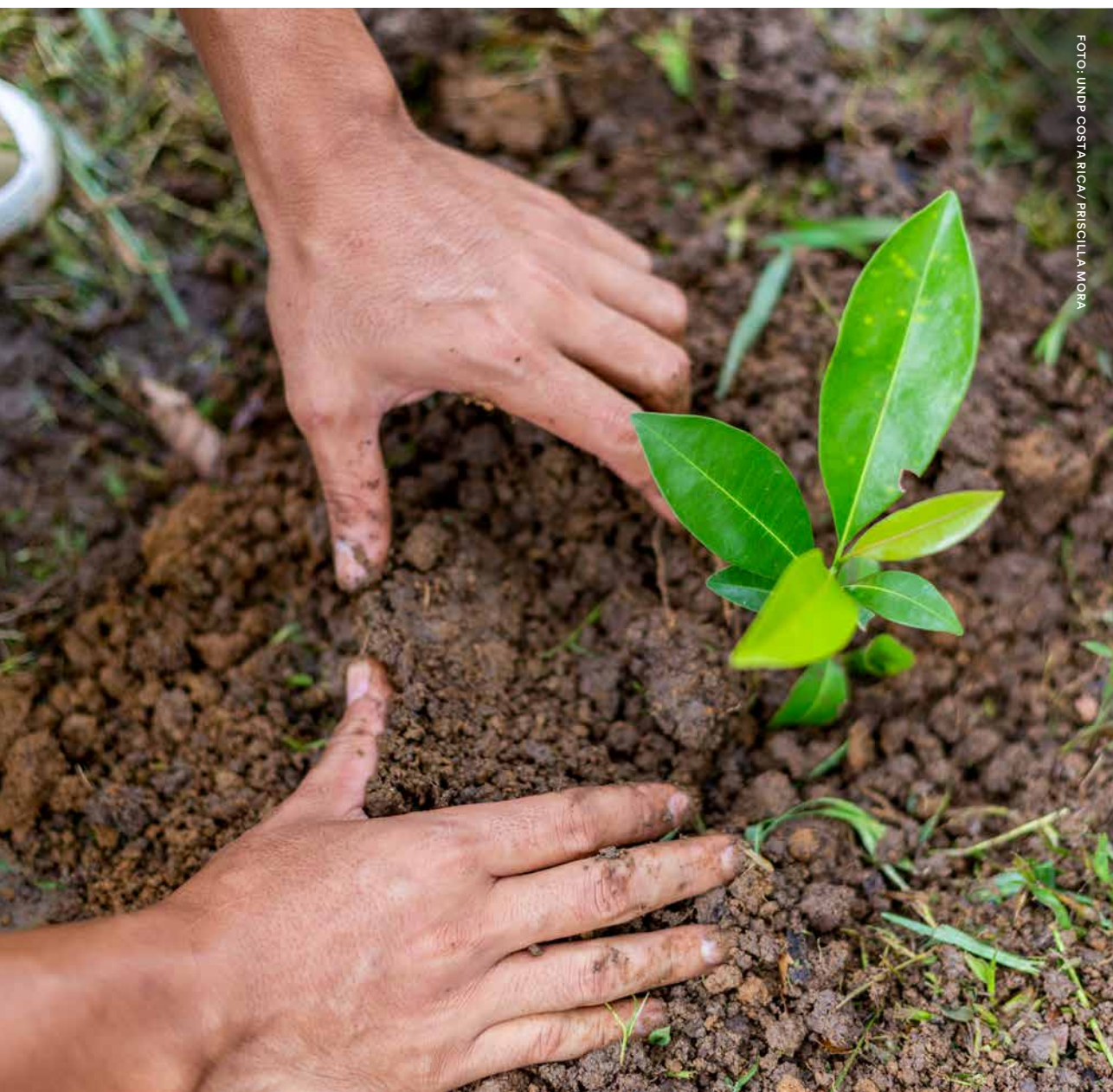
Så hvad fik verden til at ændre sig? Den industrielle revolution, nye opfindelser, videnskabelige opdagelser og en stor stigning i velstand i nogle lande bidrog til, at menneskeheden gik ind i en ny epoke. Ikke desto mindre gik der noget tid før flertallet kunne drage fordel af fremskridtene. Først i perioden lige efter 2. verdenskrig, ofte i forbindelse med afkolonisering og opnåelse af uafhængighed, begyndte lande i Asien, Afrika og Latinamerika også at drage fordel af den nye fremgang.

Ved slutningen af 2. verdenskrig, var det stort set kun befolkninger i Vesteuropa og Nordamerika, der opnåede

en gennemsnitlig levealder på over 50 år. I dag gælder det næsten alle lande.

Siden 1960 er den forventede levealder steget med 20 år, børnedødeligheden faldet fra 18 procent til mindre end 5 procent og indkomst pr. indbygger er næsten tredoblet. Den hurtigste udvikling fandt sted i Østasien, hvor lande som Singapore, Taiwan og Sydkorea, og senere Kina, tidligt oplevede høje økonomiske vækstrater. Latinamerika har haft en lidt langsommere udvikling, men til gengæld begyndte de at følge den nye udviklingskurve tidligere.

I løbet af de sidste 50 år har menneskeheden gennemgået de største sundhed- og uddannelsesmæssige og økonomiske fremskridt nogensinde. Det har ikke blot påvirket de fleste aspekter af menneskers liv, men også vores planet.

JAI!

**Vi lever længere, sundere
og rigere liv**

MEN

**vores livsstil sætter planeten
under stort pres**

AFRIKA SYD FOR SAHARA

De fleste lande i Afrika syd for Sahara startede langsomt i tiden efter deres uafhængighed. Efter lidt vækst i 1960'erne og 1970'ere, faldt den økonomiske vækst i regionen de efterfølgende to årtier. I 2000 var Afrika syd for Sahara fattigere, end det var i slutningen af 1960'erne. Den forventede gennemsnitlige levealder var 50 år og forblev stort set uændret i to årtier, mens børnedødeligheden blandt nyfødte fortsat var høj.

Nogle af forklaringerne skyldes forhold inden for landenes grænser. Kolonitiden efterlod mange lande i en usikker tilstand, med svage institutioner og regeringer, og mangel på lydhøring demokratisk lederskab. Mange lande var plaget af lange borgerkrige og hensynsløse diktatorer. I flere lande opnåede man uafhængighed gennem væbnede frihedskampe, og mange af de nye ledere havde deres rødder i brutale krige. Men en del af forklaringen hænger også sammen med omverdenens forhold til landene. Den kolde krig havde forvandlet mange små afrikanske lande til skakbrikker i et større politisk spil, der sjældent var til gavn for befolkningerne.

Derudover var der en lang række faktorer, der hæmmede udviklingen i flere afrikanske lande. Det inkluderede bl.a. en tung sygdomsbyrde, udbredt fattigdom, mangel på et fungerende sundhedsvæsen og uddannelsesmuligheder, utilstrækkelig infrastruktur, stor afstand fra verdensmarkederne og uretfærdige samhandelsaftaler. Det er vigtigt at

huske, at mange faktorer påvirker et lands udvikling, og at de har varieret mellem de 54 afrikanske lande. I nogle tilfælde har HIV/AIDS været den største hæmsko. I andre, har voldelige konflikter, geografi eller svag regeringsførelse spillet en større rolle.

Men efterhånden begyndte der at ske noget. Flere stabile demokratier, færre krige og konflikter og politiske reformer ændrede Afrika. Siden 2000 har mange afrikanske lande opnået store udviklingsfremskridt, herunder faldende børnedødelighed og en stigning i den gennemsnitlige forventede levealder. Men flere lande kæmper fortsat med ulighed, korruption, langvarige konflikter, klimaforandringer, fødevareusikkerhed og økonomiske udfordringer. Truslen mod demokrati vokser i takt med øget ulighed og mangel på ordentlige jobs, og har medført stigende politisk uro. Fra 2020 til 2023 blev der gennemført syv militærkup og fire kupforsøg - en markant stigning i forhold til de foregående år. Samtidig fortsætter Afrikas befolkning med at vokse, og det forventes, at 40 procent af verdens befolkning vil bo i Afrika i 2100.⁶

FORBERED DIG PÅ MERE UDVIKLING

Aldrig før i verdenshistorien har vi set så mange revolutionerende og banebrydende forandringer, der grundlæggende har ændret måden, vi lever på, og forholdet til vores planet. Men med de nye og forbedrede levevilkår følger også et ansvar for, at vi håndterer fremtidige

udfordringer i fællesskab, uden at vi lader nogen i stikken eller skader vores planet. Vi skal sørge for, at alle får del i de nye fremskridt og, at vi er i stand til at håndtere nye udfordringer, der opstår undervejs. Hvis vi ikke gør det, risikerer vi at fremskridt går tabt, og vores liv på Jorden sættes på spil. 2030 Dagsordenen og de 17 verdensmål for bæredygtig

udvikling repræsenterer en global drejebog for hvordan vi sætter kurs mod en mere bæredygtig fremtid.

Det næste kapitel vil dykke ned i verdensmålene, hvad de betyder, og hvad der skal til for at nå dem. Bogen giver dig historier, tal og fakta, som du kan tage med dig næste gang nogen påstår, at “alt var meget bedre i gamle dage”.

FOTO: UNDP SOMALIA

Bilan Media blev grundlagt i 2022 og er Somalias eneste mediehold bestående udelukkende af kvinder. De bruger den ytringsfrihed, som mediet har kæmpet hårdt for, til at sætte fokus på krænkelse af menneskerettigheder og på udvikling.

Udvikling siden 1960'erne	1960	2022
Antal børn pr. kvinde	5 barn	2,3 (2021)
Børnedødelighed	18%	3,8%
Ekstrem fattigdom	cirka 60%	8,4%

Kilde: Our World in data (Vores verden i data), World Bank (Verdensbanken), Gapminder Foundation

Eksempler på udvikling 2000-2022	2000	2022
Børnedødelighed i Afrika syd for Sahara	16%	9,5%
Gennemsnitlig forventet levealder i Afrika syd for Sahara	50 år	62 år
Gennemsnitlig forventet levealder i Rwanda	50 år	66,8 år
Børnedødelighed i Niger	23%	11,5%
Børnedødelighed i Malawi	17%	4,2%
Børnedødelighed i Liberia	17%	7,6%

Kilde: World Health Organisation (Verdenssundhedsorganisationen) (WHO), World Bank (Verdensbanken)

#2

VERDENS TILSTAND

FN'S VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

Har du hørt om 2030 Dagsordenen? Hvilket af verdensmålene synes du er det vigtigste? Måske det første – ingen fattigdom? Eller måske det tiende – mindre ulighed? Eller brænder du mere for mål nummer tretten – klimahandling?

DEN 25. SEPTEMBER 2015 vedtog FN's medlemslande 2030 Dagsordenen med 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Det er en global udviklingsdagsorden, der gælder for alle mennesker overalt i verden, og den mest ambitiøse aftale om bæredygtig udvikling, som verdens ledere nogensinde er blevet enige om. Dagsordenen og begrebet bæredygtig udvikling omfatter alle tre dimensioner af udvikling: social, økonomisk og miljømæssig udvikling. Frem mod 2030 har vi forpligtet os til at udrydde fattigdom, reducere ulighed, beskytte vores planet og fremme fred og retfærdighed. Et resultat af gennemførelsen af denne dagsorden vil være, at alle børn får adgang til en god uddannelse, langt mindre ulighed mellem mænd og kvinder samt rige og fattige, livet i byerne og på landet vil forbedres og sygdomme som HIV/AIDS, malaria og tuberkulose vil blive udryddet. Desuden vil produktion og forbrug blive mere bæredygtigt og miljøvenligt. Kort fortalt udgør verdensmålene vores

fælles køreplan for en mere retfærdig og bæredygtig verden.

2030 Dagsordenen og de 17 verdensmål er en vidensbaseret dagsorden, der bygger på FN's hidtil største globale høringsproces. Høringer, internationale opfordringer og omfattende diskussioner blev gennemført i en åben dialog med forskere, medlemslande, industrien, civilsamfundet og almindelige mennesker som du og jeg. Aldrig før har så mange mennesker været inddraget i en global beslutningsproces.

Alt dette havde en indflydelse på de officielle forhandlinger, der resulterede i, at 2030 Dagsordenen blev vedtaget. Dagsordenen indeholder 17 verdensmål for bæredygtig udvikling og 169 delmål. Af de 169 delmål kan vi med globale data måle fremskridt inden for 139 af delmålene.

HVORDAN GÅR DET?

Siden 2015 har vi set fremgang på over halvdelen af Verdensmålene, herunder ikke mindst et markant fald i børnedødelighed, forebyggelse af HIV,

malaria og tuberkulose og adgang til drikkevand, energi og internet.

Men mere end halvvejs mod målene må vi også konstatere, at vi er bagud på flere mål. FN's Statusrapport for Verdensmålene i 2025, der måler årlige fremskridt, viser kun 35 procent af målene viser tilstrækkelig fremgang, og 17% er direkte på tilbagegang. Og det er desværre de fattigste og mest sårbare mennesker i verden, det går hårdest udover. Klimaforandringer, voldelige konflikter, stigende leveomkostninger og høj gældsbyrde forværrer situationen og efterlader mange lav- og mellemindkomst-lande med færre muligheder og endnu færre ressourcer til at nå verdensmålene.

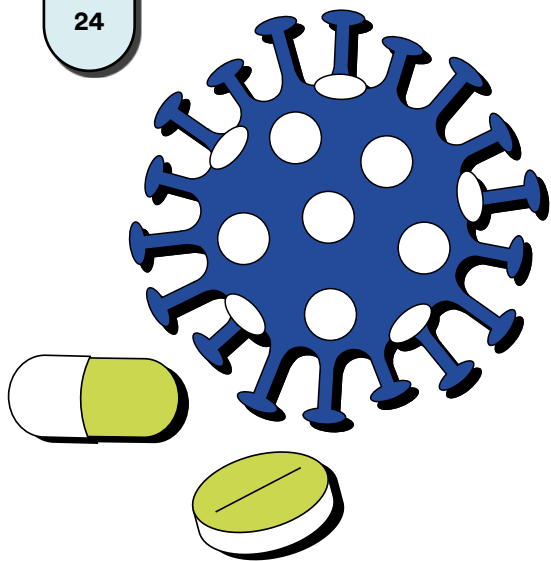
Danmark er, sammen med de andre nordiske lande, i front når det kommer til implementering af verdensmålene. På FN's årlige rangliste over lande, der er længst i forhold til at nå målene, lå Danmark nummer 3 i 2025 ud af

193 FN-medlemslande.⁷ I Danmark koordinerer Danmarks Statistik den statistiske opfølgning på verdensmålene.

Målinger af hvor langt vi er kommet for at nå verdensmålene er en svær og udfordrende opgave, der udføres sideløbende med indsatser, der skal omsætte målene til virkelighed. Mange lande har statistiske kontorer, der kan levere dataindsamling og analyse på højt niveau, men det er langt fra tilfældet i alle lande. En central del af FN's arbejde er at støtte lande i at indsamle data og udarbejde statistikker, så de kan monitorere deres egen udvikling.

Som et af de ældste nationale statistikbureauer i verden engagerede Danmarks Statistik (DST) sig tidligt i identificering og udarbejdelse af de globale indikatorer for verdensmålene. Efterfølgende har DST – spillet en central rolle i måling af danske fremskridt på de 17 verdensmål, og bidraget i samarbejde

med 2030-Panelet til udarbejdelse af specifikke danske indikatorer.⁸

ANTROPOCÆNEN – MENNESKETS TIDSALDER

Menneskets udvikling er sket på bekostning af vores planet. Vores indvirkning på planeten er så stor, at mange forskere nu mener, at vi befinder os i en ny geologisk tidsalder – den antropocæne – eller menneskets – tidsalder. En tidsalder, der spænder fra begyndelsen af den industrielle revolution til i dag, hvor forholdene på jorden er styret af menneskelig aktivitet. Den infrastruktur vi har skabt og stadig skaber, såsom veje, broer, jernbaner, samt det, der ikke er synligt, herunder fiberkabler, gasledninger, vand- og kloaksystemer og fjernvarme, vejer nu mere end alt organisk materiale, såsom træer, planter og jord tilsammen.⁹

I denne nye tidsalder er de største trusler mod vores velstand, udvikling og eksistentielle overlevelse noget, vi

selv har bidraget til. Hvis vi fortsætter den nuværende kurs, kommer vi højst sandsynlig til at se mere ekstremt vejr, flere naturkatastrofer samt nye pandemier, der vil true mange af de menneskelige udviklingsfremskridt, vi har opnået gennem de sidste 200 år.

PANDEMIER OG KRIGE

Covid-19 pandemien, der ramte verden i 2020, påvirkede alle lande, men særligt lav- og mellemindkomstlande blev hårdt ramt. Ud over høje dødstal og et enormt pres på nationale sundhedssystemer, fik pandemien store sociale og økonomiske konsekvenser fordi samfund i vidt omfang lukkede ned. For første gang siden 1990 så vi et fald i det globale indeks for menneskelig udvikling (HDI) i næsten alle lande. Mere end 90% af verdens lande oplevede et fald i deres indbyggers sundhed, uddannelse og levestandarder i enten 2020 eller 2021, og mere end 40% oplevede et fald i begge år. I 2025 viste statistikkerne for fjerde år i træk, at kløften mellem rige og fattige lande blev større og større, samtidig med at man oplevede en hidtil uset opbremsning i den menneskelige udvikling.

Netop som mange lande var begyndt at komme sig over pandemien, invaderede Rusland nabolandet Ukraine. Det påvirkede hele verden, og førte til energikrise og en global fødevarerkrise, som fik leveomkostningerne til at stige yderligere. Før krigen var Ukraine en af verdens største eksportører af korn, og mange lav- og mellemindkomstlande var afhængige af fødevarerimport fra Ukraine.

På trods af de seneste års opbremsning i udviklingen, er det vigtigt at huske, at meget har bevæget sig i den rigtige retning i flere årtier.

Heriblandt flere lande i Østafrika, som allerede var alvorligt ramt af sult, fejlernæring og høje fødevarepriser på grund af langvarige konflikter og alvorlig tørke. Allerede i 2022 rapporterede UNDP, at mere end 70 millioner mennesker i lav- og mellemindkomstlande var ramt af fattigdom som et direkte resultat af højere priser på fødevarer og energi.¹⁰

DE MEST SÅRBARE RAMMES HÅRDEST

Fattige i lav- og mellemindkomstlande rammes hårdest af de langvarige kriser og konflikter, som verden nu kæmper med. Det er også denne gruppe – dem, der har bidraget mindst til klimaforandringerne – som er mest sårbare over for deres konsekvenser. Det skyldes, at global opvarmning lægger stort pres på de begrænsede naturressourcer og øger risikoen for stigende havniveau og ekstreme vejrhændelser såsom tørke, oversvømmelser og storme. Mennesker der allerede lever i fattigdom, er

ofte mere direkte afhængige af naturressourcer for at overleve og har mindre modstandskraft overfor chok og kriser. Klimaforandringerne bremser fattigdomsbekæmpelse, øger fødevareusikkerheden og skaber nye fattigdomsfælder.¹¹

ER DER OVERHOVEDET HÅB?

Klimaforandringer, Covid-19 pandemien og krigen i Ukraine minder os om, at vi lever i en tæt forbundet verden, og at samarbejde er nødvendigt for at forebygge, håndtere og løse globale problemer. På trods af de seneste års opbremsning i udviklingen, er det vigtigt at huske, at meget har bevæget sig i den rigtige retning i flere årtier før dette. Det er lykkedes os at halvere fattigdommen i verden. Mange af os lever både længere og sundere, og den teknologiske udvikling har ført til store fremskridt på områder fra vedvarende energi og adgang til uddannelse. Vi vil se nærmere på dette og mange andre ting i de kommende kapitler.

#INGEN FATTIGDOM

Den nuværende situation: På verdensplan er antallet af mennesker, der lever i fattigdom, faldet med næsten en milliard mellem 1990 og 2015. Efter 2015 fortsatte udviklingen, men de sociale og økonomiske konsekvenser af Covid-19 pandemien og krigen i Ukraine, vendte for første gang den ellers nedadgående fattigdomskurve. For første gang i årtier så vi en stigning i fattigdom.

Tendens: Baseret på nuværende tendenser vil 808 millioner mennesker fortsat leve i ekstrem fattigdom i 2030. 25 lande har formået at halvere deres fattigdom mellem 2000 og 2022. Det viser at forandring er muligt.¹²

FATTIGDOM ER EN af de største forhindringer for udvikling. Mennesker der lever i fattigdom, er mere udsatte for sygdomme og tidlig død. De er også mest sårbare over for naturkatastrofer, stigende fødevarepriser og krig.

HVAD ER DEFINITIONEN PÅ FATTIGDOM?

Fattigdom kan defineres og måles på forskellige måder. En almindelig metode, der bruges af Verdensbanken, er at estimere andelen af befolkningen, der lever for et specifikt beløb om dagen, også kendt som fattigdomsgrænsen. Det er ikke givet på forhånd, hvor grænsen mellem fattigdom og ikke-fattigdom går, og afhængigt af, hvor man sætter grænsen, har det indflydelse på hvor udbredt vi mener fattigdom er. For at

kunne skelne mellem forskellige grader af fattigdom bruges begreberne ekstrem fattigdom og relativ fattigdom. Relativ fattigdom kan variere fra land til land og bestemmes nationalt. Den beregnes ofte ud fra 'medianindkomstmetoden'. Her anses man for fattig, hvis man tjener under 50% af medianindkomsten i sit land.

Verdensbanken definerer derimod 'ekstrem fattigdom', som en personlig indkomst på under 3 dollars om dagen – dvs. cirka 20 kroner.¹³ Den ekstreme fattigdomssats er justeret for købekraft (hvad tingene koster i forskellige lande) og inflation for at gøre den så sammenlignelig som muligt. Verdensbankens fattigdomssats benyttes til at måle, hvorvidt verdens fattigdom stiger eller falder og blev senest justeret i juni 2025.

Ekstrem fattigdom påvirker alle, dog har kvinder langt sværere ved at komme ud af fattigdom. De har ofte færre juridiske rettigheder og ressourcer, mindre adgang til sundhedspleje og uddannelse og har ofte en tendens til at udføre mere ulønnet eller underbetalt omsorgsgivende arbejde.

FLERDIMENSIONAL FATTIGDOM

Fattigdom er imidlertid mere end blot et spørgsmål om indkomstniveau. FN's Udviklingsprogram (UNDP) har udviklet en mere nuanceret måde at måle fattigdom på ved at bruge et flerdimensionelt fattigdomsindeks (på engelsk kaldet Multi-Dimensional Poverty Index (MPI)).¹⁴

Denne måling udvider definitionen af fattigdom til at inkludere adgang til mad og vand, såvel som boligforhold, energi, transport, sundhedspleje og uddannelsesmuligheder. Ifølge denne måling lever 1,1 milliarder mennesker i akut flerdimensionel fattigdom, hvoraf halvdelen er børn og unge under 18 år. Omkring en tredjedel af verdens flerdimensionelle fattige mennesker lever i lavindkomst lande, selvom befolkningen i disse lande kun repræsenterer 10 procent af verdens befolkning. De resterende to tredjedele lever i mellemindkomstlande. Derfor er det vigtigt at arbejde målrettet

med fattigdomsbekæmpelse også i disse lande.¹⁵

UDRYDDELSE AF EKSTREM FATTIGDOM

På verdensplan er antallet af fattige mennesker faldet med næsten en milliard mellem 1990 og 2015. Udviklingen fortsatte, men de sociale og økonomiske konsekvenser af Covid-19 pandemien, og krigen i Ukraine har vendt denne opadgående kurve, og for første gang i årtier stiger fattigdommen. Verdensbanken vurderer, at ekstrem fattigdom kan være udryddet i 2030 i Asien, men det vil ikke være tilfældet i andre dele af verden. Mange af verdens fattigste mennesker lever i lande, der på nuværende tidspunkt har lav eller meget lav økonomisk vækst. Alt andet lige, viser beregninger, at 808 millioner mennesker fortsat vil leve i ekstrem fattigdom i 2030. Situationen er værst i landene i Afrika syd for Sahara, hvor mere end 25 procent af befolkningen lever i ekstrem fattigdom.¹⁶

SIG HEJ TIL SOMARI BAI FRA INDIEN - VERDENS MEST BEFOLKEDE LAND.

MELLEM 2005 OG 2021 har 415 millioner mennesker løftet sig selv ud af fattigdom. En af dem er Somari Bai fra staten Chhattisgarh i det centrale Indien. Som ung mor stod hun pludselig med ansvaret for at passe på sig selv og sine to børn, da hun samme år mistede sin ægtefælle, svigerfar og svigermor. På trods af sin sorg var hun tvunget til at fortsætte med at forsørge sine børn. Somari drømte også om, at de en dag ville gå i skole og få en uddannelse. I begyndelsen indsamlede hun ting fra skoven, som mahuablomster, frugter, tendu og betelblade, og solgte dem på det lokale marked. Det var svært at tjene penge nok til selv de mest basale behov. Somari tilhører et af Indiens stammefolk, der lever og arbejder i skovområder, hårdt ramt af klimaforandringerne, skovrydning og faldende biodiversitet. Men en lovændring gav håb.

I 2006 blev en ny lov vedtaget, der gav stammefolk flere rettigheder til at eje jord. For Somari og mange andre betød dette, at hun endelig kunne købe og eje jord, hvilket tidligere havde været næsten umuligt, især for kvinder. Den nye lov fjernede usikkerheden omkring hvordan hun skulle brødføde sig selv og den konstante frygt for at blive drevet fra hus og hjem. Somari fortæller, hvordan hun var den første person til at grave sin egen brønd på sin gård. Dette gav hende mulighed for at dyrke både ris og grøntsager.

”Jeg var den første i min landsby til at tage sådan et initiativ. Derefter startede jeg med at sælge mine afgrøder på større markeder“, fortæller Somari.

Med en mere stabil økonomi, fik Somari Bai og hendes sønner bedre levevilkår og dermed mere frihed.

Kilde: FN's Udviklingsprogram (UNDP)

#HISTORIER

#INGEN SULT

Situationen i dag: Mere end 319 millioner mennesker lever i hungersnød. Klimaforandringer og konflikter har ført til øget sult, større fødevareusikkerhed og forsinket målet om at udrydde sult i verden inden 2030.

Tendens: I mange dele af verden er indsatsen for at udrydde sult gået i stå og verden er tilbage til niveauet i 2005.¹⁷

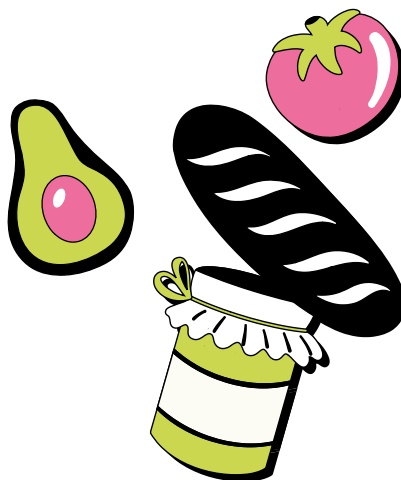
KLIMAFORANDRINGER, konflikter og stigende fødevarerpriser har lagt stort pres på vores globale fødevarer-systemers evne til at producere og forsyne mennesker med nærende og billig mad.

Efter at antallet af fejlernærede mennesker næsten blev halveret i begyndelsen af det 21. århundrede, som et resultat af økonomisk vækst og øget produktivitet i landbruget, er tendensen vendt.¹⁸ Sult i verden er steget siden 2015. Hovedårsagen er ekstreme vejrforhold på grund af klimaforandringer. Vedvarende konflikter og stigende fødevarerpriser har også bidraget til øget sult i verden. I 2025 var omkring 673 millioner mennesker ramt af sult. Det svarer til en ud af 12 mennesker på verdensplan og en ud af fem i Afrika. Samtidig er Afrika det kontinent, der rammes disproportionalt hårdest af klimaforandringer og fødevarer-usikkerhed.¹⁹

EN VERDEN UDEN SULT ER MULIG

Det er almindeligt at tro, at den stigende sult skyldes, at der ikke er mad nok til alle. Men vidste du, at en tredjedel af al mad i verden bliver smidt ud? I Europa smider vi 90 millioner tons mad ud hvert år.²⁰ I dag producerer vi mad nok til at brødføde alle på planeten. Alligevel går 673 millioner mennesker på verdensplan

sultne i seng og efterlader millioner af mennesker fejl- og underernærede. Der er behov for at fremskynde den grønne omstilling og arbejde hen imod et mere bæredygtigt landbrug, mere bæredygtige forsyningskæder og en mere retfærdig fordeling af vores ressourcer. Populære afgrøder som hvede, ris og majs er sårbare over for ekstremt vejr. Derfor er nogle lande og regioner nødt til at fokusere på mindre sårbare afgrøder og større diversitet i deres landbrug. Andre tiltag, der bidrager til øget modstandsdygtighed og adgang til fødevarer, er brugen af moderne teknologier, der kan levere mere præcise vejrudsigter og indsatser, der kan hjælpe landmændene transportere deres afgrøder på en sikker og bæredygtig måde.²¹

#SUNDHED

Situationen i dag: Den gennemsnitlige globale forventede levealder er steget fra 46,5 år i 1950 til 72 år i 2022.

Tendens: Den gennemsnitlige forventede levealder forventes at stige til 77 år i 2050. Igangværende kriser har bremset fremskridt mod målet om bedre sundhed og trivsel og forværret eksisterende uligheder i adgangen til sundhedspleje.

GLOBAL SUNDHED MÅLES på en lang række forskellige måder og dækker mange aspekter af udvikling i verdens lande. Ofte bruger vi brede målinger, der samler mange forskellige indikatorer på, hvordan vi har det. Den gennemsnitlige forventede levealder og spædbarnsdødelighed fortæller os noget om sundhedstilstanden i et land. Den fortæller os samtidig også noget om den økonomiske udvikling, og hvordan et land fordeler sine ressourcer.

Verdensmål 3: Sundhed og Trivsel samler flere forskellige dimensioner af global sundhed. De inkluderer børne- og mødre dødelighed, smitsomme sygdomme, seksuel og reproduktiv sundhed, adgang til sundhedspleje og vacciner, trafikulykker, mental sundhed, rygning og andre former for stofmisbrug.

GENNEMSNITLIG FORVENTET LEVEALDER

Det mest almindelige mål for global sundhed er den forventede gennemsnitlige levealder. Målet viser den gennemsnitlige forventede levealder for personer, der døde i et land i løbet af et givet år. Det er en indikator for den generelle sundhedstilstand. Målingen viser forskelle indenfor en befolkning, niveauer af børnedødelighed og påvirkningen af eksterne begivenheder som pandemier, naturkatastrofer og krige. Historisk har den forventede gennemsnitlige levealder været lav, men fremskridt de seneste årtier har betydet, at den gennemsnitlige forventede levealder aldrig har været højere. Fra 1950 og 2022 steg den gennemsnitlige forventede levealder fra 46,5 år til 72 år.

Årsagen til denne udvikling er en lang række fremskridt på flere områder. Den store forskel er, at færre børn dør i løbet af de første fem år af deres liv. Dog

GENNEMSNITLIG FORVENTET LEVEALDER: HVOR SKER DE HURTIGSTE FREMSKRIDT?

	2000	2022	(ændring)
Malawi	46 år	66 år	+20 år
Zambia	46 år	64 år	+18 år
Burundi	48 år	65 år	+17 år
Eritrea	49 år	65 år	+16 år
Rwanda	50 år	69 år	+19 år
Uganda	50 år	67 år	+17 år
Botswana	52 år	63 år	+11 år
Etiopien	53 år	70 år	+17 år
Burkina Faso	53 år	63 år	+10 år

GENNEMSNITLIG FORVENTET LEVEALDER: HVOR GÅR DET LANGSOMT?

	2000	2022	(ændring)
Lesotho	50 år	53 år	+3 år
Filippinerne	69 år	72 år	+3 år
Georgien	72 år	74 år	+2 år
Den Dominikanske Republik	73 år	74 år	+1 år
El Salvador	73 år	76 år	+3 år
Malaysia	74 år	75 år	+1 år
Paraguay	74 år	77 år	+3 år
Syrien	74 år	77 år	+3 år
Mexico	75 år	76 år	+1 år
Panama	77 år	80 år	+3 år

Kilde: Gapminder Foundation

har dødeligheden været faldende i alle aldersgrupper.

PANDEMIENS INDFLYDELSE PÅ DEN GENNEMSNITLIGE FORVENTEDE LEVEALDER

Covid-19-pandemien har haft alvorlig indvirkning på global sundhed og kostet næsten 10 års fremskridt i den forventede levealder. I dag bevæger vi os igen i den rigtige retning, og den globale indsats mod smitsomme sygdomme har reddet millioner af liv og banet vejen for sundere samfund. Mens vi i Danmark er kommet os hurtigt, havde andre regioner det sværere. Trods den relativt lave forekomst af infektion i Afrika syd for Sahara, kostede pandemien 170.000 liv. Det afslørede uligheden i sundhedssystemer og i sundhedstilstande mellem lande og regioner. Det er fortsat for tidligt at sige præcist, hvordan den gennemsnitlige forventede levealder er blevet påvirket i regionen.²²

BØRNEDØDELIGHED

Et andet mål for global sundhed er børnedødeligheden. Denne målestok viser procentdelen af alle børn, der dør før en given alder, sædvanligvis fem år. Ofte bruges begrebet spædbarnsbørnedødelighed til at henvise til børn, der dør før de når at fylde et år. Ligesom den gennemsnitlige forventede levealder, giver denne måling et godt billede af den generelle sundhedstilstand i et land, da den også afspejler mange aspekter af den sociale og økonomiske udvikling. Statistikkerne på børnedødelighed er både en grund til glæde og fortvivelse.

Børnedødeligheden falder i alle dele af verden og med stigende hastighed. Nogle af verdens fattigste lande har gjort bemærkelsesværdige fremskridt indenfor børnesundhed, og i perioden 1990 til 2021, faldt børnedødeligheden med 59 procent på verdensplan. En stor del af denne succes skyldes forbedrede sociale og økonomiske forhold, men et andet vigtigt element er målrettede indsatser for at løse specifikke problemer og sygdomme. FN vurderer, at den massive investering i en vaccine mod mæslinger har reddet mange børns liv. Ifølge Verdenssundhedsorganisationen (WHO) har mæslingevaccinen forhindret hele 56 millioner dødsfald mellem 2000 og 2021. I dag får 81 procent af verdens børn mæslingevaccinen, og det er en god ting, da det hjælper med at bekæmpe de senere års udbrud af mæslinger på verdensplan, inklusiv her i Europa. Støtteprogrammer for udbredelse af myggenet og medicin mod malaria anslås at have reddet mere end 7 millioner liv i Afrika siden 2000, hvoraf de fleste er børn.²³

På trods af fremskridt, er fattigdomsrelateret børnedødelighed stadig slående. Fem millioner børn under fem år dør hvert år. De fleste dør af sygdomme og årsager, der kan forebygges. Det svarer til mere end 13.000 børn om dagen. Der er ingen anden dødsårsag, der kommer i nærheden af de dødstal, der er forårsaget af fattigdom. Hverken krig eller naturkatastrofer har nogensinde nået dødstallene for fattigdom. Fem millioner om året.²⁴ Det er svært at forstå. Til

#SUNDHED

sammenligning døde 1,7 millioner mennesker det første år af Covid-19.

PANDEMIEN GJORDE ULIGHEDER MERE TYDELIGE

Covid-19 tydeliggjorde vigtigheden af at opbygge større modstandsdygtighed på nationale, regionale og lokale niveauer i lav- og mellemindkomstlande. Pandemien lærte os, at mange lande ikke kun manglede de medicinske faciliteter, men også de menneskelige ressourcer,

og den kapacitet, der var nødvendig for at håndtere en sundhedskrise. På den måde forstærkede pandemien allerede eksisterende uligheder både indenfor og imellem lande og udstillede den store forskel på landes evne til at håndtere og komme sig efter en alvorlig krise. For at kunne håndtere eksisterende og fremtidige sundhedskriser bliver det vigtigt at styrke sundhedssystemer i lav- og mellemindkomstlande og investere i nationalt og globalt kriseberedskab.

**Der er ingen anden
dødsårsag, der
kommer i nærheden
af antallet af dødsfald
forårsaget af
fattigdom.**

BØRNEDØDELIGHED: EKSEMPLER PÅ STORE FREMSKRIDT

	2000	2021	(ændring)
Liberia	18%	6%	-63%
Rwanda	18%	3%	-83 %
Malawi	17%	4%	-76%
Etiopien	15%	5%	-66%
Senegal	13%	4%	-70%
Tanzania	13%	5 %	-62%
Cambodja	11%	2,5%	-77%
Mongoliet	6%	1,5%	-76%

Kilde: Gapminder Foundation

#UDDANNELSE

Situationen i dag: 90 procent af alle børn begynder i grundskolen. Fattigdom, konflikter, tilstrækkeligt uddannede lærere, adgang til internet og diskrimination begrænser imidlertid fortsat de uddannelsesmæssige muligheder for mange børn og unge i lav- og mellemindkomstlande.

Tendens: Flere børn starter i grundskolen, men adgangen til og kvaliteten af uddannelse varierer fra land til land. Hvis vi ikke gør noget, vil omkring 84 millioner børn ikke gå i skole i 2030 og 300 millioner børn og unge mennesker, der går i skole, vil gå ud af skolen uden at kunne læse eller skrive.²⁵

UDDANNELSE er en menneskeret og en forudsætning for fattigdomsbekæmpelse, demokrati og større lighed.

Det er også afgørende for den økonomiske udvikling. I dag starter omkring 90 procent af alle børn i grundskolen og niveauet af læse- og skrivefærdigheder er historisk højt. Men der er stadig store udfordringer

Fattigdom, konflikter, humanitære kriser, børneægteskaber, handicap og diskriminering forhindrer mere end 250 millioner børn i at gå i skole. Næsten en tredjedel af disse lever i Afrika syd for Sahara. Børneægteskaber og teenagegraviditeter er skyld i at færre piger fortsætter deres skolegang efter de små klasser. Samtidig er uddannelseskvaliteten fortsat lav i mange skoler og mere end 770 millioner mennesker verden over er

stadig analfabeter – hvoraf to tredjedele er kvinder.²⁶

VIGTIGHEDEN AF UDDANNELSE

Uddannelse er en forudsætning for velstand, sundhed og lighed. Denne forbindelse er tydelig, når man måler velstand via indekset for menneskelig udvikling (HDI), og ser på hvordan dette hænger sammen med uddannelsesår. Niger er et land med et meget lavt HDI, hvor befolkningen i gennemsnit kun går to år i skole. Danmark har en af verdens højeste HDI'er i verden med et gennemsnit på tretten års skolegang.

Uddannelsessystemer verden over skal imødekomme folks behov gennem hele deres liv – fra grundskole til videregående uddannelser. De skal sikre alle mennesker lige muligheder for at engagere sig i livslang læring, der gavner

I dag starter omkring 90 procent af alle børn i grundskolen og niveauet af læse- og skrivefærdigheder er historisk høj.

FOTO: UNDP LEBANON

Børn der flygter fra Syrien, får adgang til offentlige skoler i Wadi Khaled, Libanon.

Med nyheder og information, der rejser med lysets hastighed, er viden om kildekritik blevet vigtigere end nogensinde.

både deltagelse på arbejdsmarkedet og i samfundet som helhed. Uddannelse er en nøgle til velstand og åbner op for en verden af muligheder, der gør det muligt for os at bidrage til et mere bæredygtigt samfund.

FÆRRE BØRN I SKOLE EFTER PANDEMIEN

Under Covid-19 lukkede mange skoler i verden på grund af offentlige restriktioner og isolationsordrer for at begrænse spredningen af virussen. Børn og unge mennesker var henvist til fjernundervisning, men for dem, der ikke havde adgang til en computer eller internet, var dette ikke en mulighed. Det efterlod mange børn og unge mennesker i flere lav- og mellemindkomstlande uden reel adgang til uddannelse.

Skolelukningerne påvirkede mere end 1,6 milliarder børn og unge på tværs af 190 lande. Statistikker fra FN's organisation for uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation (UNESCO),

viser desuden at skolelukningerne ramte lande som Uganda, Bolivia, Indien og Indonesien, hårdest, og at mange af 2030 Dagsordenens uddannelsesfremskridt gik tabt under Covid-19.

DISINFORMATION OG KRITIK AF KILDER

Internettet har fuldstændig ændret den måde, vi kommunikerer på, og hvor hurtigt vi kan få adgang til information. Det har stor betydning for den økonomiske og demokratiske udvikling i vores samfund og på børn og unges uddannelse. Med nyheder og information, der rejser med lysets hastighed, er viden om kildekritik blevet vigtigere end nogensinde.

Sociale medier er blevet den største kilde til information og uddannelse for mange mennesker i dag, men det er også det sted, hvor misinformation og falske nyheder flourerer mest. Urigtig og misvisende information kan være ødelæggende for både enkeltpersoner og

samfundet som helhed. Samlet set kan spredning af disinformation, hadefuld tale, propaganda og misinformation

påvirke beslutninger, skabe mistillid til institutioner og påvirke demokratiske valg.

DISINFORMATION: Information der med vilje er misvisende eller falsk og bevidst skabt for at skade en person, social gruppe, organisation eller land.

MISINFORMATION: Information der er urigtig, men ikke skabt med intention om at forårsage skade.

FEJLINFORMATION: Information der er baseret på reelle fakta, men manipuleret for at skade en person, organisation eller land.

HADEFULD TALE: Enhver form for kommunikation eller adfærd, der angriber eller bruger nedsættende eller diskriminerende sprog om en person eller gruppe baseret på deres religion, etniske tilhørsforhold, nationalitet, farve, oprindelse, køn eller andre identitetsfaktorer.

Kilde: FN's Udviklingsprogram (UNDP)

SANDT ELLER FALSK I SIERRA LEONE

FORUD FOR PARLAMENTSVALGET I JUNI 2023 I DET ØSTAFRIKANSKE LAND SIERRA LEONE, blev en platform kaldet iVerify lanceret for at håndtere spredning af disinformation, falske nyheder og hadefuld tale i landet. Målet var proaktivt at styrke borgernes adgang til upartiske nyheder forud for valgene. Platformen blev skabt af journalister fra Sierra Leone's Association of Journalists (SLAJ) og Independent Radio Network (IRN), der transmitterer på tværs af alle Sierra Leones valgdistrikter, sammen med BBC Media Action og FN's Udviklingsprogram (UNDP).

Du tænker måske, hvem lytter til radio? I Sierra Leone har næsten en tredjedel af befolkningen ikke adgang

til internettet. Derfor er de fleste mennesker (70 procent af befolkningen) afhængig af radioen som deres vigtigste informationskilde. Det vidste grundlæggerne af iVerify, og med et team på otte faktatjekkere, sendte de et ugentligt radioprogram til at faktatjekke påstande og indhold på sociale medier og aviser. Lyttere kunne også indsende spørgsmål om ting, de spekulerede over, såsom videoer de havde set, eller tekster de havde læst, så de kunne blive faktatjekket. Dette gav borgerne verificeret information, som de kunne stole på, så de kunne træffe informerede beslutninger ved det kommende valg.

Kilde: FN's Udviklingsprogram (UNDP)

#FRED

Situationen i dag: En fjerdedel af verdens befolkning lever i konfliktramte områder. I midten af 2025 levede mere end 122 millioner mennesker som flygtninge og internt fordrevne. Det er en fordobling sammenlignet med det forrige årti.²⁷

Tendens: Igangværende og nye voldelige konflikter i verden gør det svært at nå målet om fredelige og inkluderende samfund.

DER HAR VÆRET FRED i Danmark i 80 år. Men det er ikke tilfældet alle steder. I løbet af de sidste 16 år er antallet af fredelige samfund på verdensplan faldet. Ifølge det globale fredsindex blev 65 lande fredeligere i 2024, mens 97 lande blev mindre fredelige.²⁸ Det er det højeste antal lande, der har oplevet en forværring inden for et enkelt år, siden indekset blev introduceret. Fredelige samfund og fravær af vold er et af de 17 verdensmål og et fundament for bæredygtig udvikling. Inkluderende, ansvarlige og retfærdige institutioner, hvor alle er lige for loven, har adgang til retfærdig rettergang og mulighed for indflydelse, danner grundlag for god regeringsførelse uden korruption og vold. Der kan ikke opnås bæredygtige udviklingsfremskridt i en kontekst af voldelige konflikter. Vold forårsager ikke kun menneskelig lidelse, det tærer også på grundlaget

for et samfunds økonomiske, sociale og miljømæssige udvikling.

Lande, der er påvirket af krig og langvarige konflikter, er ofte dem, der har sværest ved at løfte deres befolkning ud af fattigdom. Fredelige, inkluderende og bæredygtige samfund kræver et retssystem, hvor alle er lige for loven, og hvor menneskerettighederne overholdes.

MENNESKER FLYGTER FRA KRISER OG KONFLIKT

De store konflikter og humanitære kriser, der finder sted i verden i disse år har gjort behovet for humanitær hjælp større end nogensinde. Konflikter og kriser forårsager akut lidelse og kræver ofte mange ressourcer over kort tid for at redde liv. For at begrænse krisers omfang mest muligt vil der være behov for at påbegynde genopbygning og en proces til forsoning eller bearbejdning af hændelsen hurtigst muligt. Overgangen fra den

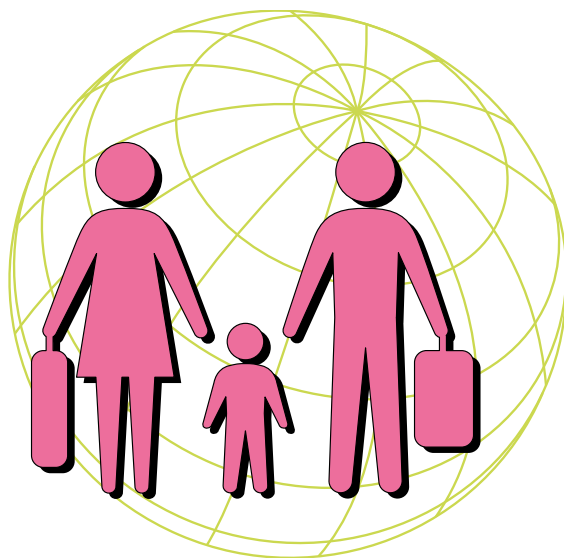
akutte fase til genopbygning er vigtig. Lande, der er ramt af krise eller konflikt, der nogle gange strækker sig over flere årtier, er ofte meget sårbare overfor nye kriser og problemer. Det er derfor vigtigt at sætte fokus på at styrke folks modstandsdygtighed og tidligt indtænke langsigtet udvikling.

Ifølge FN's Flygtningekonvention er flygtninge mennesker, der er blevet tvunget til at flygte fra deres hjem og krydse en international grænse, på grund af krig, vold eller forfølgelse, ofte uden varsel. De kan ikke vende tilbage til deres hjemland før forholdene igen er blevet stabile. En flygtning har retten til asyl i lande, der har underskrevet FN's Flygtningekonvention, som blev vedtaget i 1951. Flygtningekonventionen definerer, hvad en flygtning er, og hvilke rettigheder de har.

I 2025 var mere end 122 millioner mennesker på flugt fra krig, konflikter og forfølgelse verden over. Af disse blev 43,4 millioner mennesker kategoriseret som flygtninge under FN's Flygtningekonvention. Resten var mennesker, der enten søgte asyl uden flygtningestatus, eller mennesker, der flygtede indenfor deres eget lands grænser, også kaldt internt fordrevne.

KLIMAFORANDRINGER TVINGER FOLK VÆK FRA DERES HJEM

Klimaforandringerne er en anden grund til at mennesker bliver fordrevet fra deres hjem. Mange er tvunget til at forlade deres hjem, fordi de ikke længere

kan ernære sig af deres jord og blive i deres hjemegn på grund af tørke, oversvømmelser, stigende havniveauer, cykloner eller andre ekstreme vejrforhold forårsaget og intensiveret af klimaforandringerne.^{29, 30} En person, der flygter af miljø- eller klimamæssige årsager, er juridisk set ikke en flygtning ifølge FN's Flygtningekonvention og har derfor ikke ret til at søge asyl på det grundlag i andre lande. Verdensbanken vurderer, at antallet af mennesker, der fordrives, som følge af klimaforandringerne kan stige til 143 millioner i 2050, hvis ikke vi gør noget.³¹

#LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Situationen i dag: Kvinder er stærkere repræsenteret politisk end nogensinde, men verden har lang vej igen for at nå målet om ligestilling mellem kønnene inden 2030.

Tendens: Vi har opnået større ligestilling på mange områder, men udviklingen går langsomt, og diskrimination af kvinder er fortsat udbredt.

LIGESTILLING MELLEM kvinder og mænd handler ikke kun om at sikre alle mennesker de samme rettigheder uanset køn. Det er også en forudsætning for bæredygtig udvikling og for at nå verdensmålene. Lande med en høj grad af ligestilling er generelt mere velstående og fredeligere end andre lande.

Når piger og kvinder får uddannelse og mulighed for at bruge den, stiger sandsynligheden for de ikke ender i fattigdom. De kan investere i forbedrede levevilkår for dem selv og deres familie og får større økonomisk modstandskraft overfor uventede omkostninger i forbindelse med prisstigninger eller f.eks. sygdom. Kvinder med uddannelse og mulighed for at træffe beslutninger på egne vegne får færre og sundere børn, og er mere tilbøjelige til at investere i deres børns uddannelse. De får bedre mulighed for at drive forretning eller dyrke jorden mere produktivt. Ifølge

FN's fødevareorganisation FAO ville antallet af underernærede mennesker i verden falde med 12-17%, hvis kvinder fik ret til, og mulighed for, at foretage de samme investeringer i landbrug som mænd, blandt andet gennem uddannelse og adgang til lån og teknologi.³² På den måde vil større ligestilling mellem mænd og kvinder komme alle til gode og accelerere indsatsen for at nå verdensmålene på en række områder som f.eks. fattigdom, sult, sundhed, uddannelse og økonomisk vækst.

KVINDER DISKRIMINERES STADIG

Kampen for ligestilling har ført til store fremskridt i mange lande og på mange områder, herunder ikke mindst på uddannelse og sundhed. Men piger og kvinder diskrimineres stadig juridisk, økonomisk, politisk, sundhedsmæssigt, uddannelsesmæssigt og på arbejdsmarkedet. På verdensplan tjener kvinder i gennemsnit 23 procent

mindre i løn end mænd. I 61 lande begrænser loven kvinder i at udføre nogle af de samme jobs som mænd. Samtidig udfører kvinderne tre fjerdedele af det ikke-betalte arbejde i hjemmet. Det er arbejde som madlavning, rengøring og børnepasning. Skulle man betale andre for at gøre det, ville det være dyrt.

Også når det kommer til politisk repræsentation halter kvinder bagud. I 2025 var der kun 6 kvindelige regeringsledere i verden, og kvindelige parlamentarikere udgør blot 27% i nationale parlamenter. Det er en markant stigning fra kun 11% i 1995, men stadig langt fra 50%.

I mange år er det gået frem for kvinders ret til at bestemme over deres egen krop, men de senere år er der kommet modbevægelser i flere lande, som vil begrænse kvinders ret til for eksempel prævention og abort. Desuden viser tal, at 19% af unge piger bliver gift før de er 18 år og ca. 4 millioner piger omskæres hvert år. WHO vurderer, at en ud af tre kvinder udsættes for overgreb og vold fra deres partner og nærmeste familiemedlemmer.³³ Af denne vold dør over 50.000 kvinder årligt.

DET GÅR FREMAD – MEN LANGSOMT

Der er flere forskellige måder at måle ulighed mellem kønnene på. UNDP's årlige Human Development Report har introduceret et sammensat indeks for ligestilling, som måler ligestilling på tre områder: reproduktiv sundhed, magt og indflydelse, samt økonomi

og arbejdsmarked. Ifølge dette indeks går verden mod mere ligestilling, selvom det går langsomt. Flere kvinder har fået adgang til prævention, familieplanlægning og sundhedsydelser. Det betyder, at mødredødeligheden er faldet, dvs. kvinder, der dør i forbindelse med en fødsel. Desuden får færre kvinder børn meget tidligt, og færre kvinder får mange børn.³⁴

Kvinder har som nævnt også fået mere politisk indflydelse og flere kvinder er aktive på arbejdsmarkedet. Men vi er desværre stadig langt fra mål. Ifølge World Economic Forum vil det tage omkring 123 år at opnå fuld ligestilling, hvis udviklingen fortsætter i nuværende tempo.³⁵

SOCIALE NORMER OG REGLER HOLDER KVINDER TILBAGE

I nogle lande er det stadig lovgivningen, der står i vejen for ligestilling mellem kvinder og mænd. I over halvdelen af verdens lande har kvinder ikke samme juridiske rettigheder som mænd. Men selv et land som Danmark, hvor der er fuld ligestilling i loven, er der stadig områder, hvor ligestillingen halter. For eksempel tjener kvinder fortsat 12 procent mindre end mænd, og er repræsenteret med under 20% af bestyrelsesposter i danske virksomheder. Med henholdvis 43,6% og 36% kvinder i Folketinget og Kommunalråd har vi heller ikke helt ligestilling når det kommer til politisk repræsentation.

Manglende ligestilling skyldes blandt andet stærkt rodfæstede kulturelle

Danmark og UNDP har iværksat et seks måneders erhvervskursus for kvinder i Mykolaiv Oblast, Ukraine, hvor de kan blive certificerede traktorførere.

forestillinger og sociale normer for, hvad kvinder kan og ikke kan, og hvordan de bør opføre sig, som kan være svære at slippe af med. Og i det meste af verden, også i Danmark, er der stadig fordomme om, at kvinder er mindre effektive ledere, økonomisk og politisk, selv om forskning viser, at det ikke er tilfældet.

Der er også forskning, som dokumenterer, at ubevidste fordomme og biases bidrager til diskrimination uden vi er klar over det. Kampagner som #MeToo #TimesUp og #EnBlandtOs gør opmærksom på kønsproblematikkerne og bidrager til at bekæmpe diskrimination.

Kønskvoter har også vist sig at være et effektivt værktøj til at accelerere ligestilling når det kommer til politisk repræsentation og flere kvinder i ledende stillinger, da det styrker kvinders muligheder for at gøre sig gældende.³⁶

BESKYTTELSE AF MINORITETER HERUNDER LGBTI+-PERSONER

Verdensmålene bygger på overordnede principper om ikke-diskrimination og ikke at lade nogen i stikken. Det vil sige at sikre alle mennesker, uanset baggrund, lige muligheder og rettigheder. Det gælder også for LGBTI+-personer.

LGBTI+-personer (homoseksuelle, biseksuelle, transkønnede og interkønnede) er fortsat udsat for udbredt diskrimination, vold og undertrykkelse i store dele af verden. Konsekvensen af dette er, at denne gruppe af mennesker ofte er ekskluderet socialt, økonomisk og politisk.

Lige nu er sex mellem mænd ulovligt i mere end 65 lande, mens sex mellem kvinder er ulovligt i mere end 41 lande. Mere end 12 lande kriminaliserer transkønnede identiteter eller udtryksformer ved brug af love, der forbyder transvestisme og crossdressing.

Der er dog sket betydelige fremskridt i kampen mod diskrimination af LGBTI+-personer i de seneste år, der spænder fra lovgivning og rettigheder til social anerkendelse og inklusion. Men en ny bølge af diskrimination har ført til en tilbagerulning af nogle af disse rettigheder.

Mål 5 (Ligestilling mellem kønnene), Mål 10 (Mindre ulighed) og Mål 16 (Fred, retfærdighed og stærke institutioner), er særlig relevante for LGBTI+-personers rettigheder og understøtter inklusion og bekæmpelse af diskrimination af minoriteter generelt.

Ved siden af kan du se, hvilke lande der var rangeret mest og mindst ligestillede i 2023 på baggrund af UNDP's ligestillingsindeks (GII). Er du nysgerrig på den seneste rangliste?

Besøg hdr.undp.org og dyk ned i tallene!

Verdens mest ligestillede lande på baggrund af køn i 2023

1.	Danmark
2.	Norge
3.	Sverige
4.	Schweiz
5.	Holland
6.	Finland
7.	Island
8.	Belgien
9.	Singapore
10.	Østrig

Verdens mindst ligestillede lande på baggrund af køn i 2023

1.	Yemen
2.	Somalia
3.	Tchad
4.	Afghanistan
5.	Liberia
6.	Guinea-Bissau
7.	Mali
8.	Guinea
9.	Den Demokratiske Republik Congo
10.	Niger

Kilde: FN's Udviklingsprogram (UNDP)

#TEKNOLOGI

Situationen i dag: Innovation og ny teknologi har revolutioneret bæredygtige udviklingsindsatser, og den teknologiske udvikling går hurtigere og hurtigere.

Tendens: Vi befinder os i øjeblikket midt i en teknologisk revolution, der vil fortsætte med at påvirke den måde, vi lever på i dag.

TEKNOLOGISKE FREMSKRIDT er nødvendige for at finde bæredygtige løsninger til de udfordringer, som mennesker og planeten står overfor.

Internettet har fuldstændig ændret den måde, vi kommunikerer på, og hvor hurtigt vi kan få adgang til information. Faktisk var over halvdelen af verdens befolkningen online i 2024 – ca. 68%. Men selvom 5,5 milliarder mennesker har adgang til internettet, forbliver en tredjedel af befolkningen, 2,6 milliarder, offline.

VI VILLE IKKE VÆRE, HVOR VI ER I DAG UDEN ELEKTRICITET

Allerede i det 17. århundrede begyndte videnskaben at interessere sig for statisk elektricitet. I det 18. århundrede fandt videnskabsfolk ud af, at det var et spørgsmål om positive og negative ladninger. I det 19. århundrede udnyttede man energi og i slutningen af det samme århundrede opfandt man elpæren. Men det var først, da Nikola Tesla udviklede vekselstrøm, at elektricitet for alvor satte

gang i samfundsudviklingen. På lidt over 100 år gik mange af verdens lande fra at være helt uden elektricitet til at være fuldstændig afhængige af elektricitet.³⁷

I 1998 havde 73 procent af verdens befolkning adgang til elektricitet; i 2023 var det hele 92 procent. Dog mangler mere end 666 millioner mennesker stadig adgang til denne basale serviceydelse. Der har været fremskridt i både Latinamerika og store dele af Asien, mens mange områder i Afrika syd for Sahara stadig er bagud. I øjeblikket har 53 procent af dem, der bor i Afrika syd for Sahara ikke adgang til elektricitet.³⁸

I mange årtier har fossile brændstoffer som kul, olie eller gas været vigtige kilder til at generere elektricitet. Men forbrændingen af fossilebrændstoffer har medført store mængder af drivhusgasser, som har resulteret i de nuværende klimaforandringer. Det globale forbrug af elektricitet er imidlertid kraftigt stigende, og uden stabil elektricitet vil det være svært for lande at opretholde og styrke deres økonomier. Men hvis vi forsætter med at bruge fossile brændstoffer får

Der er ingen tvivl om, at fremskridt inden for AI vil vende fuldstændig op og ned på vores verden.

det enorme konsekvenser for vores liv på planeten. Derfor bliver det vigtigt at sikre universal adgang til ren energi inden 2030 ved at fremskynde investeringer i vedvarende energiformer, forbedre energieffektiviteten og udvikle lovrammer, der fremmer den grønne omstilling.

AI – FREMTIDEN ELLER DOMMEDAG

Artificial intelligence (AI) eller på dansk kunstig intelligens er designet til at efterligne den menneskelige hjernes evne til at tilegne sig viden, løse problemer, fortolke resultater, planlægge og drage konklusioner. Mennesker har længe været betaget og skræmt af idéen om maskiner, der kan tænke selv, men det var først i 1950'erne at man begyndte at anvende begrebet kunstig intelligens. De tjenester, som anvender AI i dag, bliver mere og mere almindelige. Det gælder alt fra chatbots, som ChatGPT, til vejvisning på din mobiltelefon, der viser dig den hurtigste gå-, cykel- eller kørerute fra a til b, og tjenester, der indsamler klimadata.³⁹ Der er ingen tvivl om, at fremskridt inden

for AI vil vende fuldstændig op og ned på vores verden. Mange taler om de risici, der er forbundet med brugen af ureguleret AI, som kan kompromittere vores personlige sikkerhed, svække tillid til institutioner, øge spredningen af disinformation og true demokratiet. Samtidig er digitaliseringen blevet en integreret del af den bæredygtige udvikling, og forbundne produkter (Internet of Things), AI og robotteknologi kan blive vigtige katalysatorer for at nå verdensmålene. Vi har for eksempel set, hvordan AI under pandemien var et vigtigt redskab til hurtig udvikling af vacciner. Med den rette implementering kan AI også blive et vigtigt værktøj til at håndtere klimaforandringerne, blandt andet ved at bidrage til en mere effektiv udnyttelse af ressourcer og til at finde nye løsninger. Samtidig står det også klart at digitale datacentre og brugen af AI i sig selv kræver store energi- og vandressourcer.^{40, 41}

Vi må derfor sikre, at de teknologiske og digitale fremskridt videreudvikles og reguleres på en måde så de bedst tjener og understøtter bæredygtig menneskelig udvikling og ikke forværre den.

TEKNOLOGISK UDVIKLING OG BÆREDYGTIG ENERGI I YEMEN

I ØJEBLIKKET handler meget forskning og innovation om at gentænke, hvordan vi skaber bæredygtig energi med et lavt klimaaftryk. En af dem, der arbejder på dette, er Iman Hadi, en iværksætter fra et af Yemens landdistrikter.

Flere års konflikt i Yemen har medført, at mange mennesker lever under vanskelige forhold med udbredt fattigdom, sult og sygdom. Mere end halvdelen af befolkningen har ikke nok at spise, og 25 procent lider af fejlernæring, heraf to millioner børn.⁴² For iværksætteren Iman er den fattigdom og elendighed, der plager store dele af hendes land, ikke noget nyt. I mange landsbyer er situation særlig vanskelig, da basale serviceydelser som stabil strømforsyning er ikke-eksisterende. Derfor besluttede Iman at gøre noget ved problemet.

”Jeg indså omfanget af hvor meget folk i mit område, især kvinder, lider, så jeg besluttede at bryde med de sociale og kulturelle normer og gøre noget“, fortæller hun.

I dag leder Iman en gruppe bestående af ti kvinder, som har installeret et solcelleanlæg til at levere ren energi til indbyggerne i Abs i Hajjah-provinsen, hvor hun bor. Den høje pris på dieseldrevet elektricitet har medført, at mange fattige familier ikke har adgang til elektricitet. Indtil videre

leverer solcelleanlægget energi til en overkommelig pris til 43 husstande, og antallet vokser, fortæller Iman.

Siden hun startede sin virksomhed med støtte fra FN's Udviklingsprogram (UNDP) og EU, er antallet af kunder steget fra 25 til 43, og nettoresultatet er nået op på 200.000 yemenitiske riyal (ca. 2.360 US dollars i november 2023), hvilket er et betydeligt beløb i Yemens landdistrikter. Imans arbejde har haft en væsentlig betydning for hele lokalsamfundet. Hun har inspireret og givet håb til hendes naboer og venner. Faleha Mohammad, en indbygger i Al Ghadi distriktet, boede med sine forældre i en hytte. Familien havde ikke en stabil indkomst, men med strømforsyning fra Imans solcelleanlæg fik Faleha til at købe en symaskine til at fremstille og sælge tøj. Falehas entreprenørånd gav familien en mere stabil indkomst, som gjorde det muligt for dem at bygge et nyt og større hjem.

Da Iman Hadis solcelleanlæg og dets betydning for hendes nabolag blev kendt, kom hun på BBC's liste over verdens mest indflydelsesrige kvinder, der bidrager til positiv forandring og gør en forskel på trods af den vanskelige sikkerhedssituation i hendes land.

Kilde: FN's Udviklingsprogram (UNDP)

#HISTORIER

Iman Hadi står ved siden af solcelleanlægget, der giver familier og virksomheder adgang til elektricitet i Abs i Yemen.

#KLIMAHANDLING & #NATURE4LIFE

Situationen i dag: Klimaet forandrer sig med stigende hastighed som direkte konsekvens af menneskelig aktivitet. Vores fortsatte og stigende udledning af drivhusgasser betyder, at CO₂-niveauer i atmosfæren er på sit højeste i to millioner år. Samtidig har menneskets overudnyttelse af verdens naturressourcer og miljøforurening medført at mere end hver femte art er ved at uddø.⁴³

Tendens: Den globale opvarmning og vores overudnyttelse af verdens naturressourcer udgør i dag en eksistentiel trussel for mennesker, planter og dyr på vores planet. Enhver indsats, uanset størrelse, er vigtig for at skubbe udviklingen i den rigtige retning.

KLIMAFORANDRINGERNE er en reel trussel mod menneskelig udvikling og vores fortsatte beboelse på planeten. Hvis ikke vi gør noget vil udledning af drivhusgasser fortsætte med at stige, og vi vil risikere at nå en gennemsnitlig global opvarmning på over 3 grader i løbet af dette århundrede. Dette har alvorlige konsekvenser for vores vejrsystemer, biodiversitet, havenes forsurening og vandressourcer og dermed også vores fødevarerproduktionen og sundhed. Det vil medføre en øget risiko for naturkatastrofer og menneskers sikkerhed.⁴⁴

Vi mærker allerede konsekvenserne, som vil forværres, hvis ikke vi hurtigst muligt reducerer vores udledning af

kuldioxid (CO₂) i atmosfæren. Der er således brug for øjeblikkelig omstilling til grøn energi, hvis vi skal begrænse den globale temperaturstigning. Afskaffelse af subsidier til fossile brændstoffer (kul, olie, gas) er afgørende for at begrænse de stadigt stigende udledninger, der i dag står for over 75 procent af de globale drivhusgasudledninger og næsten 90 procent af alle CO₂-udledninger. Samtidig skal vi accelerere investeringerne i innovation, vedvarende energi og ny grøn teknologi for at sikre en bæredygtig fremtid. Hvis vi tænker os om, giver den grønne omstilling os samtidig mulighed for at modernisere vores infrastruktur, skabe nye jobs og fremme trivsel og velfærd over hele verden.

I 2021 blev det sydlige Tyrkiet ramt af alvorlige skovbrande, som kan være en konsekvens af global opvarmning.

KULDIOXID I ATMOSFÆREN

Vi har længe vidst, at mængden af kuldioxid i atmosfæren stiger og påvirker vores planet. For mere end 60 år siden, satte en videnskabsmand ved navn Charles D. Keeling en overvågningsstation op på en bjergtop på Hawaii, midt i Stillehavet. Det gjorde han, så resultaterne vil blive påvirket så lidt som muligt af menneskelig aktivitet. Siden da har vi modtaget månedlige målinger af CO₂-koncentrationen i atmosfæren.

Siden 1958, hvor Keeling begyndte på sine målinger, er niveauet steget fra 320 ppm (dele pr. million) til 400 ppm. Inden den industrielle revolution var koncentrationen 280 ppm. Vi ved fra geologisk forskning, at det er usandsynligt, at koncentrationen har været så høj på noget andet tidspunkt i løbet af de sidste tre millioner år.

I lang tid har vi også kendt til sammenhængen mellem mængden af CO₂ i atmosfæren og jordens temperatur. Dette blev opdaget i slutningen af det 19. århundrede af Sveriges første Nobelprisvinder Svante Arrhenius og er

senere hen blevet bevist af flere andre forskere i både teori og praksis. En overvældende mængde data dokumenterer at jordens gennemsnitstemperatur er steget, som følge af drivhuseffekten, forårsaget af menneskelig aktivitet. Alligevel var det først i 2015, at vi nåede frem til en global aftale om at standse den globale opvarmning – Parisaftalen.

SKOVEN

Verdens skove er hjem for mere end halvdelen af vores planter, insekter og dyrearter. Skove bekæmper klimaforandringer ved at fjerne og lagre kulstof fra atmosfæren. Derudover beskytter skove mod storme og oversvømmelser og forsyner os med ilt og rent vand.⁴⁵ Skove beskytter os også mod sygdomme. Faktisk er der en sammenhæng mellem skovrydning og hvert tredje nye sygdomsudbrud.⁴⁶

Global skovrydning fortsætter, omend vi bevæger os i den rigtige retning. Fra 2010 og frem blev hastigheden mere end halveret sammenlignet med det foregående årti.

FLERE NYE TRÆER PLANTET I KENYA

VIDSTE DU, AT Congo har en af verdens største regnskove? Eller at Kenya, efter årtier med skovrydning, nu er ved at forholde sig til konsekvenserne af dette? Kenya, hvis skove og økosystemer har noget af den mest mangfoldige biodiversitet i hele Østafrika, bidrager også til indkomstskabende arbejde for omkring to millioner mennesker. Mange drager nu fordel af et initiativ, hvor skoler og virksomheder har været involveret i kampagner for plantning af træer og planer for, hvordan skoven kan forvaltes og anvendes. Desuden har Kenyas regering officielt anerkendt oprindelige folks vigtige rolle i at bevare skovene.

Og udviklingen har været rimelig hurtig. Kenya nåede sit forhenstående mål på 10 procent for genplantning af skov inden 2022 og har nu sat et mål på 30 procent inden 2050.

En af dem, der er med i skovrejsningsprojektet i Kenya, er 26-årige Ruth Kimani, som blandt andet planter træer i Kenyas Nakuru National Park. Parken er hjem for unikke dyrearter såsom løver, leoparder, næsehorn, flodheste og hundredvis af fuglearter,

inklusive den lyserøde flamingo. Men det er også et økosystem under stort pres på grund af skovrydning, forurening og hurtig urbanisering af de omkringliggende samfund. For nylig arbejdede Ruth Kimani i parken med en gruppe af kvinder fra en af nabolandsbyerne, som kultiverede de frøplanter, der skulle plantes i nationalparken.

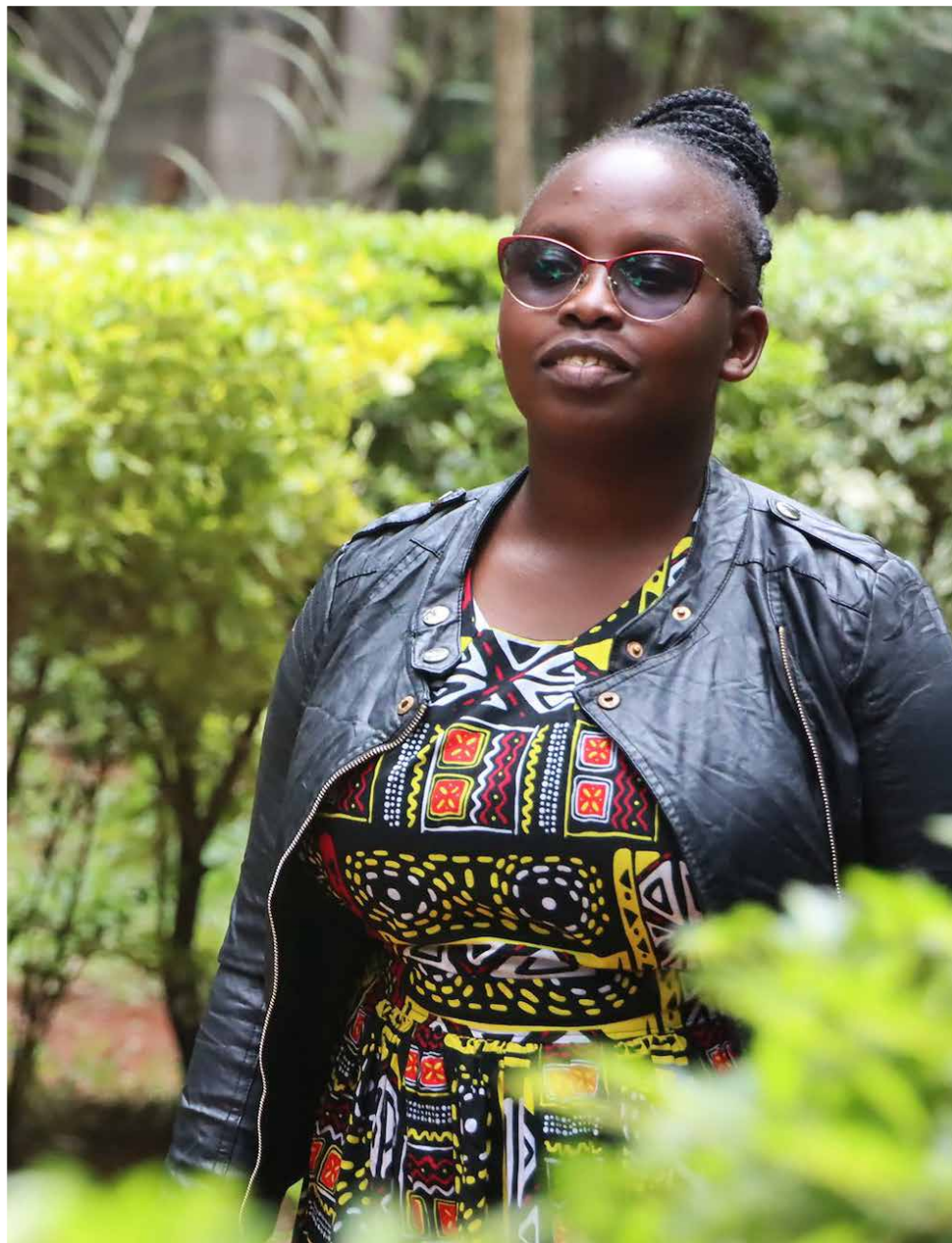
”At arbejde med lokale kvinder og købe deres frøplanter er den helt rigtige løsning for os, og det giver dem en ekstra indtægt“, siger Kimani.

Udover at engagere sig i Kenyas skove, har Ruth et modebrand, der udelukkende består af genanvendt tekstilaffald.

”Folk synes ikke altid, det er imponerende, når man siger, at man driver et affaldsfrit modebrand, fordi de fleste ikke er klar over affaldets miljømæssige konsekvenser. Jeg drømmer om en fremtid, hvor folk er bevidste om deres livsstilsaftryk på planeten, og hvor vi for alvor begynder at bevæge os fra en lineær til en cirkulær økonomi, særligt ved at opfordre til genanvendelse og genplantning af skov“, siger Ruth Kimani.

Kilde: FN's Udviklingsprogram (UNDP)

#HISTORIER

Ruth Kimani i Nairobi Arboretet, et sted, hvor der plantes træer til uddannelses- og forskningsformål.

Vidste du, at oprindelige folk udgør mindre end 6 procent af verdens befolkning, men beskytter mere end 80 procent af vores globale biodiversitet?⁴⁷

BIOLOGISK DIVERSITET

Biologisk diversitet, eller biodiversitet, er diversiteten af livet på jorden og kan opdeles i tre niveauer; diversiteten af arter, diversiteten af økosystemer og den genetiske diversitet mellem arter. Det er nemt at miste håbet, når man tænker på, at vi står over for den sjette masseudryddelse, hvor en million dyre- og plantearter er i fare for at uddø.⁴⁸ Siden 1970'erne er bestanden af vilde dyr faldet med mere end 60 procent. Den sidste masseudryddelse var for 65 millioner år siden, da dinosauren blev udryddet.

Men verden ser ikke bare passivt til. En vigtig international aftale er Biodiversitetskonventionen (Convention on Biological Diversity – CBD), som blev vedtaget på verdenstopmødet i Rio i 1992. I december 2022 blev verdens ledere enige om en ny global rammeaftale for biodiversitet i den nye 'Kunming-Montreal Global Biodiversitet Rammeaftale', i daglig tale 'GBF'. Målet er, at vi senest i 2050 vil leve i harmoni med naturen, og formålet med rammeaftalen er at stoppe yderligere tab af biodiversitet. Rammeaftalen er også et vigtigt skridt mod en anerkendelse af oprindelige folks rettigheder.⁴⁹

FORBRUG

En øget bevidsthed om, hvordan vores forbrug påvirker andre, kan være første skridt på vejen mod en bedre forståelse af, hvad der sker med vores planet. For eksempel forbruger vi i øjeblikket flere ressourcer end planeten kan bære. Dette indebærer alt fra tøj til elektronik, biler og flyrejser. Meget af det, vi forbruger, er livsnødvendigt, men der er også en hel del, der ikke er. Siden 1970'erne er verdens befolkning fordoblet, mens det samlede menneskelige forbrug er firedoblet. Hvilke af de ting du køber, har du virkelig behov for, og hvilke vil du blot gerne have?

KLÆDER DU DIG PÅ EFTER VEJRET?

NOGET AF DET, SOM VI FORBRUGER

meget af her i Danmark, er tøj. Nu er der ikke længere blot efterårs-, forårs-, sommer- og vinterkollektioner, men i stedet adskillige kollektioner pr. sæson. 'Fast fashion' forsyner forbrugere med billigt og moderigtigt tøj, men de direkte og indirekte konsekvenser af industrien er vigtige at tage i betragtning. Når det gælder fast fashion, og nu også ultrafast fashion, er det miljøet og dem, der arbejder med at producere det billige tøj, der ofte betaler den største pris. Modeindustrien står bl.a. for det næststørste forbrug af vand i verden og er ansvarlig for 8-10 % af de globale CO2-udledninger. Derudover har dårlige arbejdsforhold og lave lønninger i mange tilfælde også konsekvenser for de ansattes levevilkår og sundhed.

Men det er ikke kun produktionsforholdene i fast fashion-industrien, der har negative konsekvenser for mennesker og miljøet. Den høje omsætnings-hastighed på tøj betyder, at masser af tøj aldrig bliver brugt eller kun bruges i en meget kort periode. Tøjet bliver hurtigt

kasseret, brændt eller ender på lossepladser i andre lande. I 2023 undersøgte et dansk nyhedsbureau, hvor vores tøj ender. Det kunne afsløre, hvordan tøj sendes fra Danmark og bl.a. ender i bunker af tøjaffald på Ghanas strande.

Det samme gør sig gældende for meget af det tøj, som vi afleverer til genbrug. Ghana er et af de lande i Afrika, der importerer mest brugt tøj fra udlandet. Hver uge modtager Ghana omkring 15 millioner styk brugt tøj, hvoraf 40 procent kasseres på grund af dårlig kvalitet.

Undersøgelsen peger på noget af det, som forskere har sagt i et stykke tid, nemlig at Danmark, og andre velstående landes overforbrug har konsekvenser for mennesker andre steder i verden. Men der arbejdes hårdt for at finde en bæredygtig vej frem. Følg Verdens Naturfonden WWF for at lære mere om bæredygtigt forbrug og produktion.

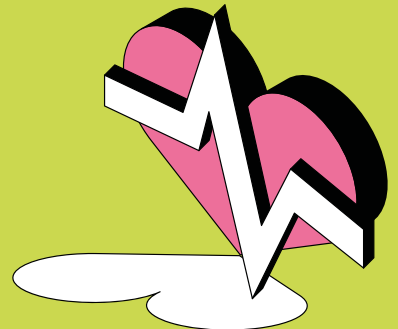
Kilde: Information: "I Ghana hedder det »Obroni Wawu«: Den døde, hvide mands tøj. Og der kommer stadig mere af det"

#HISTORIER

3.

FREMTIDEN KRAEFTER HANDLING

EN KAMP ER OFTE VUNDET I ANDEN HALVLEG

MED VERDENSMÅLENE for bæredygtig udvikling har alle FN's medlemslande sat mål for, hvordan vi ønsker, at verden skal se ud i 2030. Målene er sat så vi kan tildele dem de rette ressourcer på rette tid og sted. Som tidligere nævnt i bogen har de seneste års kriser, herunder langvarige krige og konflikter, de intensiverede klimaforandringer og Covid-19 pandemien, gjort fremdrift sværere end tidligere. Det stod klart i sommeren 2025, at kun 35% af verdensmålene er på rette eller delvist rette spor. Mens halvdelen af delmålene kun viste meget lidt fremgang, er 18% gået tilbage eller helt i stå. Dette er ikke bare tal. Det handler om mennesker. Hvis vi ikke intensiverer vores indsats for at nå målene risikerer vi at mere end 808 millioner mennesker i 2030 stadig vil leve i ekstrem fattigdom, 84 millioner børn vil fortsat ikke have mulighed for at gå i skole og lære at læse og skrive, og 645 millioner mennesker vil stadig være uden adgang til elektricitet.⁵⁰

Samtidig bliver det sværere at begrænse den globale gennemsnitstemperatur indenfor de aftalte 1,5 grader, og dermed forebygge de værste konsekvenser af klimaforandringerne. Økonomisk fremgang og aktivitet har været drivkraften bag mange af de sociale

fremskridt, vi har været vidne til i de seneste årtier, men det har også været drivkraften bag den klimakrise, vi står overfor i dag. Den økonomiske udvikling, der har været drevet af fossile brændstoffer, har allerede ændret nogle af de grundlæggende livsbetingelser for mennesker. Og der hersker ingen tvivl om, at det er de mere velhavende lande, der har påvirket klimaet mest, mens det primært er de allermest sårbare mennesker i lav- og mellemindkomstlande, der nu mærker de største konsekvenser.

HÅB I EN SVÆR TID

Det er svære tider for mange mennesker flere steder i verden. Og det løfte, der blev afgivet af FN's medlemslande med vedtagelsen af 2030 Dagsordenen, står på spil. Udfordringerne er mange, men det er løsningerne også. Hvad har en person, der arbejder med udviklingsproblematikker at sige om verdensmålenes tilstand?

Henrik Fredborg Larsen er direktør for FN's Udviklingsprogram i Norden. Henrik anerkender de problematikker, verden står overfor.

At sult og antallet af ekstremt fattige mennesker i verden er steget på grund af et stigende antal længerevarende kriser og konflikter samt de energi- og

Henrik Fredborg Larsen er direktør for FN's Udviklingsprogram i Norden.

fødevarekriser, der er opstået i kølvandet på både pandemien og Ruslands invasion af Ukraine. At den geopolitiske situation i verden har fået os til at fokusere mindre på de helt store globale udfordringer, som for eksempel klimaforandringerne. Men han ser også håb.

”Der er så meget opfindsomhed og innovation over hele verden. Hver eneste

dag, i hvert land, er der mennesker og organisationer, der arbejder på at finde løsninger på de problemer, vi møder. Det er vigtigt, at vi står sammen om at løse de store globale udfordringer, som verden står over for“, siger Henrik.

Den grønne omstilling er et eksempel på, hvordan ændringer på et område kan have en positiv virkning på andre

Hver eneste dag, i hvert land, er der mennesker og organisationer, der arbejder på at finde løsninger på de problemer, vi møder.

områder, både lokalt og globalt. Forvaltning og beskyttelse af jordens ressourcer er en forudsætning for fattigdomsbekæmpelse og en bæredygtig udvikling. Der er en sammenhæng mellem klima, miljø og bæredygtig udvikling og samfundets demokratiske og økonomiske udvikling.

”Med den grønne omstilling er vi med til at ændre den måde, vi anvender og påvirker klodens ressourcer samt udvikle den måde, hvorpå vi bruger vand, skove og jorden. Det fører ikke blot til en reduceret klimapåvirkning, men også et mere bæredygtigt samfund med nye arbejdspladser og forhøjet modstandsdygtighed over for både pandemier og naturkatastrofer“, siger Henrik.

I dag lever lige over halvdelen af verdens befolkning i byer. I løbet af de næste 50 år, vurderes det at den andel vil vokse til 70 procent. Det betyder, at det meste af den befolkningsvækst, vi kan

forvente, vil finde sted i byerne. Dette er ikke i sig selv en negativ udvikling; folk der bor i byerne, har ofte en højere gennemsnitlig forventet levealder og bedre adgang til sundhedspleje, uddannelse og indtægtsmuligheder. Men det kræver, at man kan planlægge og udvikle funktionelle og miljøvenlige byer i samme tempo.

”En bæredygtig omstilling af byerne, vil have en øjeblikkelig positiv effekt. Når vi handler, og skaber positiv forandring lokalt, vil dette også have en effekt regionalt, nationalt og globalt. Jeg tror ikke, at vi skal undervurdere de små ændringer, som vi foretager os i vores hverdag, såsom at genbruge, cykle på arbejde eller i skole, flyve mindre eller omlægge energiforsyning i vores hjem. Det er virkelig vigtige ændringer, som vi bliver nødt til at fremhæve for at inspirere andre.“

HVEM ER DIT FYRTÅRN?

IFØLGE ANTROPOLOGEN

Katarina Graffman, der forsker i vores forbrugsmønstre og medievaner, kan den mængde af information, som vi i dag udsættes for, nogle gange være overvældende og svær at navigere i. Hvordan skal vi sortere i alt den information om verdens udvikling? Hvem kan vi stole på i dette virvar af information? Hvad er sandt, og hvad er falsk? For at gøre det lidt lettere, råder Graffman os til at identificere særlige "fyrtårn". Et fyrtårn er en enkeltperson eller en organisation, der inspirerer os, og som vi ved har viden inden for et særligt område. Det kan være en person på de sociale medier eller en person, som vi

møder i vores hverdag, som for eksempel en lærer, ungdomsarbejder, forælder eller ven. I sin forskning har Graffman fundet ud af, at fyrtårn bliver vigtigere og vigtigere, og at de fungerer som en slags guide, der viser vejen i et virvar af information.

Hvilke personer eller organisationer er dine fyrtårn? Hvad kan du gøre for at inspirere, og måske være en andens fyrtårn, i overgangen til en mere bæredygtig verden?

Kilde: "I jagten på tiden fremad: bobler, skam og andre fænomener" af Katarina Graffman, Emma Lindblad, Jacob Östberg.

#HISTORIER

HÅB ER IKKE AT VÆRE NAIV

Henrik Fredborg Larsen finder håb i de uventede alliancer, der opstår i bestræbelserne på at gøre verden til et bedre sted. Grundet den anspændte geopolitiske situation og vetoretten i sikkerhedsrådet, kan man for eksempel hurtigt tænkte, at der ikke kommer til at ske noget på FN's Generalforsamling. Men på trods af den stigende polarisering, er verden alligevel gået sammen om traktater målrettet den bæredygtige udvikling, herunder historiske aftaler omkring biodiversitet og de dybe have. De dybe have er det hav, der ligger i internationalt farvand, det vil sige, at det ikke tilhører et enkelt land men os alle. Verden har med denne traktat aftalt at regulere, hvordan vi må anvende denne enorme og stort set uudforskede ressource og dets biodiversitet.

"Det er en rigtig vigtig og særlig aftale, da havene spiller en afgørende rolle for klimaet. Havene har en stabiliserende effekt, idet de absorberer en stor del af den CO₂-udledning, som industrialisering har bidraget med. Det er et fælles globalt gode, som vi alle har en interesse i at bevare.

Traktaterne er også et bevis på, at vi kan stå sammen og samarbejde selv i de mest vanskelige situationer. Verdensmålene er indbyrdes forbundne, og vi bør betragte dem som et integreret system, der omfatter alle tre dimensioner af bæredygtig udvikling: social, økonomisk og miljømæssig udvikling.

På trods af de seneste års opbremsning og i nogle tilfælde tilbagegang i

udviklingen, er det vigtigt at huske på, at vi i løbet af de seneste årtier, primært har bevæget os i den rigtige retning. Det er lykkedes os at halvere fattigdom i verden siden 1990. Mange af os lever både længere og sundere, og den teknologiske udvikling har medført store fremskridt inden for alt fra vedvarende energi og adgang til uddannelse.

Når jeg bliver spurgt om, hvorvidt det stadig er muligt at nå vores mål, er mit svar ja. En kamp er ofte vundet i anden halvleg, og med 2030 Dagsordenen har vi en klar plan. Hvis vi træffer ansvarlige politiske beslutninger i overensstemmelse med Dagsordenen, både i de enkelte lande og internationalt, og samtidig retter investeringerne mod en grønnere, cirkulær og mere bæredygtig økonomi, hvor vi tager hensyn til dem, der er mest sårbare, skal vi nok nå vores mål", konkluderer Henrik.

HVAD KAN DU ELLERS GØRE?

Verdensmålene er en række ambitiøse, universelle og integrerede mål, som kræver, at regeringer, internationale organisationer og private aktører over hele verden samarbejder. Det lyder stort og komplekst. Så hvad kan du rent faktisk gøre som enkeltperson? En masse! Alle skal bidrage, hvis vi skal nå vores mål inden 2030. Hver en stemme og hver en handling tæller. Heldigvis er der mange ting, vi kan gøre i vores dagligdag, som kan gøre en stor forskel.

Her er en liste over 10 ting, du kan gøre for at være med til at fremme en bæredygtig udvikling:

1. **Giv din mening til kende!** Stil krav til at dine lokale og nationale myndigheder involverer sig i og støtter initiativer, der hverken skader jorden eller de mennesker, der bor på den.
2. **Hold dig opdateret.** Følg med i lokale, nationale og globale nyheder og i arbejdet med verdensmålene på verdenmaalene.dk
3. **"Del" i stedet for bare at "synes godt om".** Hvis der for eksempel er et interessant opslag på de sociale medier om kvinders rettigheder eller klimaforandringerne, så del det med dine venner. Men husk altid at tænke dig om og være kildekritisk, inden du deler et opslag.
4. **Spis mad, der er godt for klimaet og miljøet.** Spis mindre kød og flere grøntsager, vælg lokale og sæsonbestemte råvarer og prøv at reducere dit madspild.
5. **Spar på energien og reducer din klimabelastning.** Sluk lyset, begræns streaming på internettet, skru ned for varmen og undersøg, hvordan du opvarmer dit hjem. Kan du skifte til et vedvarende alternativ?
6. **Genovervej – afvis – reducer – genanvend – reparer – genbrug!** Minimer dit pres på planeten og bidrag til mere bæredygtigt forbrug ved at tænke over dine forbrugsvaner, undgå unødvendige impuls køb, lav selv mad, sørg for at genbruge/genanvende og affaldssortere.
7. **Sig fra over for diskrimination og chikane.** Forsvar menneske-rettigheder, vær et aktivt medmenneske, og sig fra, når nogen behandles uretfærdigt.
8. **Cykel, gå eller tag kollektiv offentlig transport.** Undgå at tage på flyrejser eller bilture medmindre det er nødvendigt.
9. **Forsvar ligestilling, diversitet og inklusion.** Vær med til at udfordre stereotyper i medierne, støt ledere, der er gået ind for lige muligheder, og sig fra over for sexistisk og racistisk sprogbrug og adfærd både i hverdagen og online.
10. **Brug din magt som forbruger.** Du har mulighed for at vælge, hvilke varer og tjenester du støtter. Sæt dig ind i og vælg produkter fra firmaer og organisationer, der har forpligtet sig til at reducere deres udledning af fossile brændstoffer og medvirk til at skabe et mere bæredygtigt samfund.

Læs mere på verdensmaalene.dk. Del dine oplevelser og følg debatten på sociale medier via **#verdensmaalene**, **#SDGs** og **#globalgoals**.

SAMMEN OM EN BEDRE FREMTID

FOTO: UNDP / FREYA MORALES

SKUESPILLER NIKOLAJ COSTER-WALDAU er goodwill-ambassadør for FN's Udviklingsprogram, og aktiv i kampen for bæredygtig udvikling. I rollen som goodwill-ambassadør, arbejder han på at fremme kendskabet til, og indsatser for at nå verdensmålene.

"Mit navn er Nikolaj Coster-Waldau. Jeg er skuespiller, samfundsborger og

goodwill-ambassadør for UNDP. Jeg hjælper med at skabe opmærksomhed og opfordre til handling, når det drejer sig om de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling og særligt klimaindsatsen. Klimaforandringerne er en realitet! Og de udgør i dag den største trussel mod vores eksistens. Den måde vi lever på, har resulteret i en klimakrise på grund af udledningen af drivhusgasser fra afbrænding af fossile brændstoffer. Som alle andre forældre ønsker jeg en tryk og sikker verden for mine børn, deres børn og kommende generationer.

Verden bruger hvert år hundredvis af milliarder af kroner på subsidier til fossile brændstoffer, som ødelægger vores planet, mens hundredvis af millioner mennesker lever i fattigdom.

Vi er nødt til at handle nu. Før det er for sent. Det er nu vi skal gribe muligheden for at skabe en fremtid, der er retfærdig, bæredygtig, inkluderende og respektfuld over for vores planet. Det er den eneste, vi har."

Nikolaj Coster-Waldau er også udpeget til en af FN's 17 Verdensmålsambassadører af tidligere FN's Generalsekretær, Ban Ki-moon (2016-2019).

#HISTORIER

I 2019 rejste skuespiller og UNDP's Goodwill-ambassadør Nikolaj Coster-Waldau til Peru. Med UNDP rejste han dybt ind i Amazonas jungle for at komme til bunds i årsagerne til, og konsekvenserne af, brande i junglen og klimaforandringerne for samfund i Amazonas.

MERE OM GLOBAL UDVIKLING

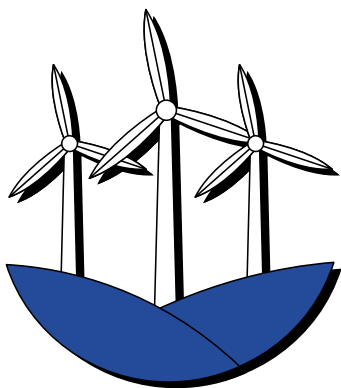
Der er mange måder at måle global udvikling på. FN og FN's Udviklingsprogram (UNDP) har blandt andet en række hjemmesider og rapporter, hvor du kan finde mere information om verdens udviklingstilstand og verdensmålene.

Bliver verden bedre? på internettet

Bogen er også tilgængelig som PDF på Verdensmaalene.dk.

Verdensmålene på internettet

På verdensmaalene.dk kan du finde mere information om verdensmålene, og hvad du kan gøre for at hjælpe med at nå dem inden 2030.

FN's Udviklingsprogram (UNDP) på internettet

UNDP er FN's Udviklingsprogram og til stede i 170 lande og territorier for at udrydde fattigdom, mindske ulighed, fremme grøn omstilling, skabe fred og støtte lande i at nå verdensmålene. Læs mere om UNDP på undp.org/da/denmark

UNDP på de sociale medier

Instagram: [undpdenmark](https://www.instagram.com/undpdenmark)

X: [UNDP_Denmark](https://twitter.com/UNDP_Denmark)

LinkedIn: [UNDP Denmark](https://www.linkedin.com/company/undp-denmark)

Facebook: [UNDP Denmark](https://www.facebook.com/undpdenmark)

Verdensmålenes Årsrapport

Rapporten er FN's årlige fremdriftsrapport på Verdensmålene. Rapporten er baseret på data fra mere end 200 lande og territorier og kan findes på unstats.un.org/sdgs

Niyorugira Pascasin, medlem af Twitezi Imbere-gruppen af flygtninge fra Burundi, Rwanda og Den Demokratiske Republik Congo (DRC), holder øje med tomaterne i gruppens drivhus.

UNDP's Human Development Report

Rapporten udkommer hvert år under et nyt tema, og indeholder bl.a. en rangering af verdens lande ud fra UNDP's Menneskelige Udviklingsindeks (HDI),

som er samlet beregning af et lands BNI, gennemsnitlige skoleår og levealder, samt en lang række andre statistikker og fakta om verdens udviklingstilstand. Rapporterne er tilgængelige på hdr.undp.org.

KILDER

1. World Meteorological Organisation (WMO), juli 2023 bekræftet som den varmeste måned nogensinde, 2023
2. Forenede Nationer (FN). Med det højeste antal af voldelige konflikter siden 2. verdenskrig, bør FN genoverveje indsatsen for at opnå og opretholde fred, siger talere ved FN's Sikkerhedsrådet, SC/15184, 26 januar 2023
3. Gapminder Foundation, studie i globale misforståelser, 2019
4. Vores verden i data, ekstrem fattigdom: Hvor langt er vi kommet, og hvor meget mangler vi endnu?, 2023
5. Gapminder Foundation, hvordan har antallet af børn pr. kvinde ændret sig i verden?, 2015
6. Utrikesmagasinet, det Svenske Institut for Internationale Affærsers online magasin, stor omvæltning eftersom Afrikas befolkning stiger, 2023
7. Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G., Drumm, E. Implementering af SDG Stimulus – rapport om bæredygtig udvikling, 2023
8. 2030-panelet er et tværfagligt panel, der har til formål at understøtte 2030-netværkets politiske arbejde og fremme FN's 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling i samarbejde med politikerne. Det blev etableret af Folketingets 2030-netværk i juni 2017. Læs mere på 2030-panelet.dk
9. Elhacham, E., Ben-Uri, L., Grozovski, J. et al. Global menneskeskabt masse overstiger alt levende biomasse. Nature Journal, 2020
10. FN's Udviklingsprogram (UNDP), 71 millioner mennesker i fattigdom som følge af krigen i Ukraine ifølge ny rapport fra FN's Udviklingsprogram, 2022
11. Sveriges naturfredningsforening, klimaforandringerne rammer verdens fattige hårdt, 2021
12. FN's Udviklingsprogram (UNDP), Halvdelen af verdens fattige er børn og unge mennesker under 18 år, 2023
13. Verdensbanken: Juni 2025: Opdatering af den Globale Fattigdomsgrænse, Fra \$2,15 til \$3 pr. dag
14. FN's Udviklingsprogram (UNDP), 2023 Global flerdimensional fattigdomsindeks (MPI): Dekonstruering af global fattigdom: Data for handling med høj påvirkning, 2023

15. FN's Udviklingsprogram (UNDP), Halvdelen af verdens fattige er børn og unge mennesker under 18 år, 2023
16. Verdensbanken, Verdensbanken i Afrika, 2023
17. FN, fremdriftsrapport for Verdensmålene: Særudgave, 2023
18. FN's fødevareprogram (WFP), FN Rapport: Antallet af mennesker i verden der sulter steg til hele 828 millioner i 2021, 2022
19. FAO, IFAD, UNICEF, WFP og WHO, Tilstanden på fødevarer sikkerhed og ernæring i verden, 2023
20. Eurostat, madspild og forebyggelse af madspild – estimates, 2023
21. FN, rapport for Verdensmålene 2023: Særudgave, 2023
22. Verdenssundhedsorganisationen (WHO), Sund forventet levealder i Afrika stiger med næsten ti år, 2022
23. FN's Børnefond (UNICEF), Vaccine – en global succes indenfor sundhed, 2023
24. Verdenssundhedsorganisationen (WHO), ugentlig epidemiologisk opdatering, 29. december 2020
25. FN, rapport for Verdensmålene 2023: Særudgave, 2023
26. De Forenede Nationers Organisation for Uddannelse, Kultur, Kommunikation og Videnskab (UNESCO), læse og skrivefærdigheder fortsætter med at stige fra en generation til den næste, 2017
27. FN's Højkommissariat for Flygtninge (UNHCR), 2023 Global Trends Report, 2023
28. Institut for Økonomi og Fred, Global Peace Index 2023: Måling af fred i en kompleks verden, 2023
29. Sveriges naturfredningsforening, klimaforandringer tvinger folk til at flygte, 2021
30. FN's Højkommissariat for Flygtninge (UNHCR), Der er brug for hurtig handling for at mindske klimaets indvirkning på fordrevne mennesker, 2021, 2021
31. Verdensbanken, klimaforandringer kan tvinge mere end 140 millioner til at migrere inden for lande inden 2050: World Bank Report, 2018
32. FN's organisation for ligestilling og forbedring af kvinders forhold (UN Women), fakta og tal: Kvinders lederskab og politisk deltagelse, 2023
33. FN, rapport for Verdensmålene 2021, 2021
34. FN, rapport for Verdensmålene 2023: Særudgave, 2023

35. Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE), økonomiske fordele ved ligestilling mellem kønnene i EU: Økonomiske virkninger af ligestilling mellem kønnene, 2017
36. FN, rapport for Verdensmålenet 2023: Særudgave, 2023
37. FN, Mål 7 Bæredygtig energi: sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris, 2023
38. FN's Udviklingsprogram (UNDP), Adgang til elektricitet, 2023
39. Stockholm Resilience Centre Ny Google.org bevilling finansierer centrets forskning i AI-drevet klima risikoværktøj, 2023
40. Massachusetts Institute of Technology (MIT), MIT Sloan Management Review, AI og Covid-19 vaccine: Modernas Dave Johnson, 2021
41. International Telecommunications Union (ITU), AI for altid, 2023
42. Oxfam Sweden, konflikten i Yemen, 2023
43. FN, rapport for Verdensmålene 2023: Særudgave, 2023
44. FN's Klimapanel (IPCC), AR6 Synthesis Rapport: Klimaforandringer 2023, 2023
45. FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisation (FAO), Skove til gavn for menneskers sundhed og trivsel, 2020
46. Tollefson, J., Hvorfor skovrydning og udryddelser gør pandemier mere sandsynlige, Nature Journal, 2020
47. Verdensbanken, Oprindelige folk, 2023
48. FN, FN IPBES Rapport: Naturens farlige nedgang 'Hidtil uset'; dyrearter uddør med stigende hastighed, 2019
49. Stockholm Resilience Centre, Menneskerettigheder opnår anerkendelse i nye rammer for biodiversitet, 2022
50. FN, rapport for Verdensmålene 2023: Særudgave, 2023
51. FN, Rapport for Verdensmålene 2024, 2024
52. World Economic Forum, Hvor hårdt kan klimaforandringerne ramme den globale økonomi, og hvor vil det gå værst ud over? 2022
53. 2030-Panelet, GØR VERDENSMÅL TIL VORES MÅL, 2020
54. World Meteorological Organization (WMO) Afrika lider uforholdsmæssigt meget under klimaforandringerne, 2023
55. FN's Flygtningeorganisation (UNHCR), Over 122,6 millioner mennesker er fordrevne på verdensplan, 2024
56. Institut for Økonomi og Fred (IEP), Det Globale Fredsindex 2024, 2024

57. FN's Flygtningeorganisation (UNHCR), Flygtninge Statistikker, 2022
58. World Economic Forum, Det Globale Index for Kønsforskelle 2024, 2024
59. FN's Miljøprogram (UNEP), Rapport om forskellen i CO₂-udledning 2024, 2024
60. Information, I Ghana hedder det »Obroni Wawu«: Den døde, hvide mands tøj. Og der kommer stadig mere af det, 2023
61. Verdensbanken, Juni 2025, Opdatering af Fattigdomsgrænsen

BLIVER VERDEN BEDRE? Det er et spørgsmål med mange svar. Mange af os lever længere, sundere og rigere liv end tidligere generationer. Men den måde vi lever på, sætter vores planet under pres, mens krig, konflikter og pandemier truer allerede opnået udviklingsfremskridt. I bogen gør vi brug af data og statistik til at beskrive, hvordan verden har udviklet sig i de sidste årtier, og hvordan 2030-dagsordenen og verdensmålene for bæredygtig udvikling baner vejen for en mere bæredygtig fremtid for både mennesker og vores planet.

UNDP arbejder i 170 lande og områder for at afskaffe fattigdom, reducere ulighed, beskytte vores planet, fremme fredelige samfund og hjælpe lande med at nå verdensmålene.

Besøg undp.org for yderligere information.